

ჩვენი სოფელი

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ყოველთვიური გამოცემა ♦ სექტემბერი / 2018

N9(36)

რთველი 2018

ქართული ღვინო, საექსპორტო ფასით, მსოფლიოში მე-5 ადგილს იკავებს

ვახეთში წელს 200 ათასამდე ტონა ყურძნის მოსავალს ელოდებიან. აქედან, წინასწარი პროგნოზით, 150-მდე ინდუსტრიულად გადამუშავდება საწარმოების მიერ.

რთველი სექტემბრის დასაწყისში, ტრადიციულად, დედოფლისწყაროდან დაიწყო.

გვ. 2-3

- ქართული ღვინის ექსპორტის 8 ტონის მონაცემები
- ქართული ღვინის წარდგენა იაპონიაში
- იაპონელი მელვინების ვიზიტი საქართველოში
- ამერიკელი იმპორტიორები ქართულ ღვინოს ეცნობიან
- ქართული ღვინის დამზადების კორეასა და სინგაპურში

სიახლეები

- აზიურ ფაროსანასთან ბრძოლის ღონისძიებები სახელმწიფოს მიერ შემუშავებული სტრატეგიის შესაბამისად მიმდინარეობს

- ქართული აბრეშუნი - არამბთარილური კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლი
- გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტომ, საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე, ფარგადა და ფარგა-ერთა რაიონების პროექტი დაიწყო

გარემოს ეროვნულ სააგენტოში დაინსტიტუციონირდა 10 წლის იუბილე აღნიშნავს

გვ. 4-5

საინტერესო ინფორმაცია

გვ. 6-7

- აბრეშუნი-საბუნების საშუალო სავაჭრო ფასები
- მემკვიდრეობის პროექტების საშუალო ფასები "ფარგის კარტან"
- თვითმფრინველმცოდნის კოეფიციენტი: კვარცხი
- თვითმფრინველმცოდნის კოეფიციენტი: ხორცი
- სამხარეთო უნარ-ჩვევები
- სასარგებლო სერვისები: საზოგადოებრივი ცენტრი

მარწყვის სარეკლამო

გვ. 8-9

საჭირო ინფორმაცია გვ. 10

- ლევან დავითაშვილი: „საქართველომ ვითარდებული უსაფრთხოების კუთხით მნიშვნელოვან პროგრესს მიაღწია“

ბიომეურნეობის საწყისები

გვ. 11

იბერიის მღვიმეები

გვ. 12-13

წარმოების ისტორიები

გვ. 14-15

გარემოს დაცვა

ხანძრით დაზიანებული ტყის აღდგენითი სამუშაოები იწყება გვ. 16

ქართული ღვინო, საექსპორტო ფასით, მსოფლიოში მე-5 ადგილს იკავებს

American Association of Wine Economists-ის (AAWE) მიერ გამოქვეყნებული მაჩვენებლების მიხედვით, 2014-16 წლებში, ექსპორტზე გატანილი 1 ლიტრი ღვინის საშუალო ღირებულებით - 3,49 აშშ დოლარი - საქართველო მსოფლიოში მე-5 ადგილს იკავებს.

ავსტრია უსწრებს, რომელიც რეიტინგში მეოთხე ადგილზეა (3.51 \$).

საქართველოს აღნიშნულ რეიტინგში ჩამორჩებიან ისეთი ქვეყნები, როგორცაა ხორვატია (3.41 \$), არგენტინა (3.11 \$), პორტუგალია (3.07 \$), გერმანია (3.06 \$), იტალია (3.06 \$) და ა.შ.

აღნიშნული რეიტინგი ქართული ღვინის მაღალ ხარისხზე მიუთითებს.

ქართული ღვინის ექსპორტთან ერთად, იზრდება ქართული ღვინის ხარისხი და ფასი საერთაშორისო ბაზარზე. ამ მდგომარეობის მიღწევას კი, წინ უძღვოდა ღვინის ინდუსტრიასთან შეთანხმებული, სწორი მარკეტინგული კამპანია და ქართული ღვინის ხარისხის გაუმჯობესების მიზნით ბოლო წლებში გადაღებული კონკრეტული ნაბიჯები.

AAWE - „ღვინის ეკონომისტების ამერიკული ასოციაცია“ პრესტიჟული ამერიკული ორგანიზაციაა და მის მიერ შედგენილი რეიტინგით პირველ ადგილს საფრანგეთი იკავებს (6.59 \$), მას მოსდევს ახალი ზელანდია (5.39 \$), მესამე ადგილზე კი, ამერიკის შეერთებული შტატებია (3.68 \$). საქართველოს ერთი ადგილით

იაპონელი მეღვინეების ვიზიტი საქართველოში

დაკავშირებით მიმდინარე კვლევებით. კერძოდ, ღვინის ეროვნული სააგენტოს პროექტის „ქართული ვაზისა და ღვინის კულტურის კვლევა“ ფარგლებში, საფრანგეთის მონპელიეს სოფლის მეურნეობის კვლევითი ცენტრის (INRA Montpellier) ლაბორატორიაში გაგზავნილია „კოშუს“ რქა ღვინის ანალიზისთვის, რათა მოხდეს მისი წარმომავლობის მეცნიერული შესწავლა და დადასტურება.

იაპონია, ბოლო წლებში, გამოიკვეთა ქართული ღვინის ექსპორტის ერთ-ერთ პერსპექტიულ ბაზრად, სადაც ქართული ღვინის ცნობადობის გაზრდის მიზნით, ღვინის ეროვნული სააგენტო აქტიურ მარკეტინგულ ღონისძიებებს რამდენიმე წელია ახორციელებს. შედეგად, გაიზარდა ექსპორტირებული ღვინის რაოდენობაც - 2018 წლის 7 თვის მონაცემებით, საქართველოდან იაპონიაში ექსპორტირებულია 167 ათასამდე ბოთლი ღვინო (ზრდა 124%).

საქართველოს ვიზიტით იაპონელი მეღვინეები ესტუმრნენ, რომლებიც ქართულ ღვინოსა და ღვინის კულტურას კახეთსა და ქართლში გაეცნენ. ჯგუფის შემადგენლობაში იყო იაპონიის მთავარი გამოცემა „Mainichi Shimbun“-ის ჟურნალისტი ნიშიკავა მეგუმი, რომელიც ქართული ღვინის კულტურის შესახებ სტატიას ამზადებს.

საქართველოში სტუმრობის პერიოდში იაპონელი მეღვინეები ეწვივნენ შემდეგ ღვინის საწარმოებსა და მარნებს: „ალავერდის მონასტერი“, „ორგო/თელედა“, „ბაბანურის მარანი“, „მუხმანის ღვინოები“, „შატო მუხრანი“, „თელავის ღვინის მარანი“ და „მეღვინეობა შუმი“, სადაც ქართული ღვინის დაყენების ტექნოლოგიას გაეცნენ, დააგემოვნეს როგორც კლასიკური, ისე ტრადიციული მეთოდით დამზადებული ღვინოები. ასევე, მექვევრე ზაზა კბილაშვილთან გაეცნენ ქვევრის დამზადების ტექნოლოგიასა და პროცესს.

იაპონელი მეღვინეების განსაკუთრებულ ინტერესს წარმოადგენდა ქვევრის ღვინის დაყენების ტექნოლოგიის ადგილზე გაცნობა. თავის მხრივ, მათ ქართული მეღვინეები მიიწვიეს იაპონიაში, სადაც ასევე რამდენიმე იაპონელი მეღვინე ღვინოს საქართველოდან გაგზავნილ ქვევრში აყენებს.

სტუმრები ასევე დაინტერესდნენ იაპონიაში ერთ-ერთი ყველაზე გავრცელებული ვაზის ჯიშის „კოშუს“, ქართულ წარმომავლობასთან

კახეთში წელს 200 ათასამდე ტონა ყურძნის მოსავალს ელოდებიან. აქედან, წინასწარი პროგნოზით, 150-მდე ინდუსტრიულად გადამამუშავება საწარმოების მიერ.

რთველი სექტემბრის დასაწყისში, ტრადიციულად, დედოფლისწყაროდან დაიწყო.

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი რთველის მიმდინარეობას 3 სექტემბერს დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის სოფელ სამთაწყაროში გაეცნო.

ლევან დავითაშვილი სამთაწყაროელი მევენახის, ნიკოლოზ სარდალაშვილის რთველს დაესწრო, რომელიც 2 ჰექტარზე რამდენიმე ჯიშის ვაზი აქვს გაშენებული. როგორც თავად მევენახემ აღნიშნა, ბოლო წლებში მას ყურძნის რეალიზაციის პრობლემა არ შექმნია. მიმდინარე წელსაც, არასუბსიდირებული რთველის პირობებში, ის თავად შეუთანხმდა მენარმეს ყურძნის იმ ფასზე, რომელიც მისთვის მისაღები იყო.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის განცხადებით, დივერსიფიცირებული ბაზრები, გაზრდილი ღვინის ექსპორტი და საწარმოების რაოდენობა, იძლევა იმის საფუძველს, რომ რთველი ჩატარდება წარმატებულად და ორგანიზებულად.

„კახეთში რთველი შეფერხებების გარეშე დაიწყო. მევენახეობა-მეღვინეობის დარგში ბოლო წლებში სახელმწიფოს მიერ გატარებული სწორი პოლიტიკა იძლევა იმის წინაპირობას, რომ რთველი-2018 ჩატარდება ორგანიზებულად და, ბოლო 10 წლის განმავლობაში, პირველი არასუბსიდირებული რთველი, წარმატებულად ჩაივლის. მენარმეები და მევენახეები თავად შეთანხმდებიან ფასზე ყურძნის ხარისხისა და კონდიციიდან გამომდინარე“, - აღნიშნა ლევან დავითაშვილმა.

დედოფლისწყაროში რთველის მიმდინარეობას კახეთის რეგიონის გუბერნატორის პირველი მოადგილე ირაკლი შიოშვილი და რეგიონალური მართვის საკითხებში პრემიერის მრჩეველი სოზარ სუბარი, რთველის საკოორდინაციო შტაბის უფროსთან, ანდრო ასლანიშვილთან ერთად გაეცნო.

რთველი 2018-ის საკოორდინაციო შტაბი თელავში ოფიციალურად 20 აგვისტოს გაიხსნა.

რთველის დაწყებამდე, 18 აგვისტოს, ახმეტისა და თელავის მუნიციპალიტეტებში მოსულმა ძლიერმა სეტყვამ რამდენიმე სოფლის 500-მდე ჰექტარი ვენახი დააზიანა. შექმნილი ვითარების გამო, რთველი 2018-ის საკოორდინაციო შტაბში ოპერატიულად დაიგეგმა ღონისძიებები იმ ფერმერების დასახმარებლად, ვისაც მოსავალი დაუზიანდა და ვენახები დაზღვეული არ ჰქონდა. დასეტყვილი ყურძნის ჩაბარების შესაძლებლობა მოსახლეობას სტიქიიდან მეორე დღესვე მიეცა და მთელი ეს პროცესი შეფერხების გარეშე ჩატარდა.

29 აგვისტოსთვის, კახეთში, სეტყვისგან დაზარალებული მოსახლეობის ყურძენი სრულად იყო გადამამუშავებული.

ქართული ღვინის წარდგენა იაპონიაში

იაპონიის დედაქალაქ ტოკიოსა და ქალაქ საპორში ქართული ღვინის წარდგენა-დეგუსტაციები ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი მარკეტინგული კომპანია „Red Bridge“-ის ორგანიზებით გაიმართა.

ქართული ღვინის დეგუსტაციებს „Red Bridge“-ის ხელმძღვანელი, ღვინის მაგისტრი კენიჩი ოჰაში და იაპონიის საუკეთესო სომელიეთა კონკურსის სამგზის გამარჯვებული მაკოტო აბე უძღვებოდნენ.

იაპონიაში გამართულ დეგუსტაციებზე პროფესიონალ სტუმრებს შესაძლებლობა მიეცათ დაეგემოვნებინათ შემდეგი ღვინოები: „რქანითელი სუპერიორი 2015“ (შატო მუხრანი), „რქანითელი 2014“ (ორგო), „მწვანე 2015“ (შუმის ხაზი „იბერიული“), „მწვანე 2016“ (მეღვინეობა ვაზიანის ხაზი „მაყაშვილის ღვინის მარანი“), „საფერავი 2016“ (გიუანა), „მუკუზანი 2014“ (შუმის ხაზი „იბერიული“), „საფერავი 2015“ (შალაურის მარანი).

ქართული ღვინის დეგუსტაციებს სხვადასხვა ქალაქიდან ჩამოსული სომელიეები, დისტრიბუტორები, რესტორნებისა და სასტუმროების წარმომადგენლები, ჯამში 130-მდე ადამიანი დაესწრო.

ტოკიოში ასევე გაიმართა ქართული ღვინისა და აზიური კერძების შეხამების ვახშამი, სადაც წარმოდგენილი იყო ღვინოები: „რქანითელი“ (ხობხის ცრემლები), „ჩინური 2016“ (ლაგვინარი), „მწვანე ქვევრის 2016“ (ქვევრის ღვინის მარანი), „ქისი 2017“ (შუმის ხაზი „იბერიული“), „ოცხანური საფერე 2015“ (ლაგვინარი) და „საფერავი 2016“ (ორგო).

იაპონია ქართული ღვინის ერთ-ერთი სტრატეგიული ბაზარია, სადაც მიმდინარე წლის 8 თვის მონაცემებით ექსპორტირებულია 170 ათასზე მეტი ბოთლი ღვინო, რაც 79%-ით აღემატება გასული წლის ამავე პერიოდის მაჩვენებელს.

ამერიკელი იმპორტიორები ქართულ ღვინოს ეცნობიან

საქართველოს ღვინის ამერიკელი იმპორტიორების ჯგუფი ეწვია.

იმპორტიორთა ჯგუფი საქართველოს ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი მარკეტინგული კომპანია Marq Energie Consulting-ის დამფუძნებლის, ჯული პეტერსონის ხელმძღვანელობით ესტუმრა.

ჯული პეტერსონის ინფორმაციით, ვიზიტის მიზანი ამერიკის შეერთებულ შტატებში ქართული ღვინის იმპორტის გაზრდაა.

ვიზიტის დასაწყისში, თბილისში, დეგუსტაცია „Speed tasting“, გაიმართა, სადაც 34 კომპანიის წარმომადგენელს შესაძლებლობა მიეცა ღვინის პროფესიონალებისთვის წარედგინა საკუთარი პროდუქცია, გასაუბრებოდნენ და მიედოთ კონსულტაცია მათგან. ღონისძიების ფარგლებში ამერიკელმა იმპორტიორებმა ჯამში 100-მდე ქართული ღვინო დააგემოვნეს.

სტუმრებზე ქართულმა ღვინომ განსაკუთრებული შთაბეჭდილება მოახდინა.

„საქართველოს ისტორია, როგორც ღვინის მწარმოებელი ქვეყნის ისტორია, შთაბეჭდავია. ხარისხი, რომელსაც ჩვენ ვაგემოვნებთ, საოცარია. არის ყურძნის ჯიშების დიდი ნაირსახეობა და ასევე ღვინის წარმოებისადმი ადგილობრივი მოსახლეობის უზადო სიყვარული. მე ვფიქრობ, რომ ძალიან მნიშვნელოვანია გავცდეთ საზღვრებს და ქართულის ღვინო გავიტანოთ აშშ-ის ბაზარზე“, - აღნიშნა ჯგუფის წევრმა ერიკ რიდმა.

კიდევ ერთი ამერიკელი იმპორტიორი, ერიკ

ჯოფთმანი ქართულ ღვინოს „საუცხოოს“ უწოდებს.

„ის იდეა, რომ ჩამოვსულიყავით საქართველოში, სადაც ეს საუცხოო ღვინო მზადდება და ადგილობრივი მეღვინეებისგან გვესწავლა ღვინის წარმოება, უბრალოდ საოცარია. რა თქმა უნდა, თქვენ შეგიძლიათ ნაიკითხოთ ქართული ღვინის შესახებ, მაგრამ სანამ საკუთარი თვალთ არ იხილავთ საქართველოს, ვერ გაიგებთ იმ ხარისხს და ღვინის კეთებისადმი ადგილობრივების უზადო სიყვარულს, ასევე იმ სიამაყეს, რასაც ღვინის დანერვისას აქ ხალხი განიცდის. ეს ნამდვილი გამონათებაა და ძალიან სასიამოვნო“, - აღნიშნა ერიკ ჯოფთმანმა.

ტურის ფარგლებში, დაგეგმილია ღვინის პროფესიონალების ვიზიტი კახეთში, იმერეთსა და ქართლში, სადაც სტუმრები გაეცნობიან ქართული ღვინის დაყენების ტექნოლოგიას და ადგილზე დააგემოვნებენ ქართულ ღვინოებს შემდეგ მწარმოებელ კომპანიებში: „იაგოს ღვინო“, „შატო მუხრანი“, GWS, „სიმონ ჩხეიძის მარანი“, „ვარციხის მარანი/ჭოტიკაშვილი“, „მეღვინეობა ხარება“, „ვინე პონტო“, KTW, „ლაგვინარი“, „ხობხის ცრემლები“, „კახური“ და „გიუანა“.

ქართული ღვინის დეგუსტაციები კორეასა და სინგაპურში

ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი კომპანია „Meiburg Wine Media“-ის ორგანიზებით, ქართული ღვინის დეგუსტაციები სინგაპურსა და სამხრეთ კორეაში გაიმართა.

ქართული ღვინის წარდგენას „აზიის ტური 2018“-ის ფარგლებში, „Meiburg Wine Media“-ის მმართველი, ღვინის მაგისტრი დებრა მენიუზი უძღვებოდა, რომელიც სტუმრებს ქართული ღვინის დაგემოვნების პარალელურად, მის კულტურასა და ისტორიას, ასევე თანამედროვე ქართული ღვინის ინდუსტრიას აცნობდა.

სამხრეთ კორეაში ქართული ღვინო წარდგენილი იყო სეულის ერთ-ერთ პრესტიჟულ რესტორანში „Kwonsooksoo“. სტუმრებს შესაძლებლობა მიეცათ დაეგემოვნებინათ ქართული ღვინის მწარმოებელი 10 კომპანიის პროდუქცია ადგილობრივ კერძებთან ერთად. ღონისძიებას ღვინის იმპორტიორები, ღვინის ბარებისა და რესტორნების წარმომადგენლები დაესწრნენ. მათი შეფასებით, დეგუსტაციაზე წარმოდგენილი იყო უმაღლესი ხარისხის ღვინოები, რომლებიც ჰარმონიულად შეეხამება კორეულ სამხარეულს.

ქართული ღვინო სინგაპურშიც ადგილობრივ სამხარეულოსთან ერთად იყო წარმოდგენილი. სტუმრებმა დააგემოვნეს 10 ქართული კომპანიის ღვინო და ჯაჭა. საღამოს ღვინის იმპორტიორები, მედიის, რესტორნებისა და სასტუმროების ქსელების წარმომადგენლები დაესწრნენ. სინგაპურში ასევე გაიმართა შეხვედრები ადგილობრივი გაყიდვების მენეჯერებთან.

მიმდინარე წლის ბოლომდე, აზიის ტურის ფარგლებში ქართული ღვინის დეგუსტაციები ჩინეთის ქალაქებში - შანხაიში, მაკაოში, სიამენში, გუანჯოუში, შენჯენსა და ჰონგ-კონგში გაიმართება.

სამხრეთ-აღმოსავლეთ აზიის ქვეყნები ქართული ღვინისთვის სტრატეგიულ ბაზარს წარმოადგენს. მიმდინარე წლის 7 თვეში, სამხრეთ კორეაში ექსპორტმა 40980 ბოთლს მიაღწია (ზრდა 130%), ხოლო სინგაპურში - 40800 ბოთლს (ზრდა 6700%).

ქართული ღვინის დღეები ღვინობისთვე 2018

- 5 თებერვალი** 12:00 – 17:00
თელავი - ძველი ბაღი ფესტივალი „თელავი 2018“
- 12 თებერვალი** 12:00 – 17:00
მარნეული - კულტურის ცენტრის მიმდებარე ტერიტორია „ღვინობისთვე მარნეულში“
- 13 თებერვალი** 12:00 – 17:00
ბურჯანაძე - ახმეტის პარკი
ბურჯანაძის საერთაშორისო ღვინის ფესტივალი „ახტალა“
- 13 თებერვალი** 12:00 – 19:00
თბილისი - სიონის ქუჩა ქართული ღვინის ფესტივალი 2018
- 17 თებერვალი** 11:00 – 18:00
თბილისი - „ღვინის ქარხანა N1“
„მცირე მარნეული დიდ ახტალაზე“

ახიურ ფაროსანასთან ბრძოლის ღონისძიებები სახელმწიფოს მიერ შიდააგროპროდუქტების შესაბამისად მიმდინარეობს.

აღნიშნული სტრატეგია მსოფლიოს წამყვანი და ქართული სპეციალისტების რეკომენდაციების გათვალისწინებით შემუშავდა.

გატარებული მასშტაბური ღონისძიებების შედეგად, მნიშვნელოვნად შემცირდა მავნებლის პოპულაცია. ქვეყანაში მავნებლის გავრცელების გეოგრაფიული არეალი არ გაზრდილა, მავნებელი მხოლოდ დასავლეთ საქართველოს რეგიონებში ფიქსირდება.

მოსახლეობის და ფერმერების ის ნაწილი, რომელიც ჩართული იყო როგორც მავნებელთან, ასევე, სოკოვანი და ბაქტერიული დაავადებების წინააღმდეგ ბრძოლის პროცესში და რომელმაც გაითავისა, რომ შედეგის მისაღწევად, მათი აქტიურობა გადაამწყვეტია, წელს თხილის გაცილებით უკეთესი მოსავალი აქვს.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო კიდევ ერთხელ ხაზგასმით აცხადებს, რომ სახელმწიფოს მიერ ფაროსანას წინააღმდეგ ჩატარებული ქიმიური წამლობის პარალელურად, მოსახლეობა უნდა ახდენდეს თხილის სოკოვანი და ბაქტერიული დაავადებების წინააღმდეგ ბრძოლას, რათა არ

ჩამოყალიბდეს თხილის გულის სიდამპლე და მიიღოს ხარისხიანი მოსავალი.

დღინფორმაციის გავრცელება ფაროსანას წინააღმდეგ გატარებული ღონისძიებების არაეფექტიანობის შესახებ, საფრთხეს უქმნის სახელმწიფოს მიერ მავნებლის წინააღმდეგ საერთაშორისო გამოცდილების საფუძველზე შემუშავებული ბრძოლის სტრატეგიის განხორციელებას.

ხშირ შემთხვევაში, წინასაარჩევნო, ვინრო პოლიტიკური ინტერესების გათვალისწინებით გაკეთებულმა განცხადებებმა, შესაძლოა მოსახლეობაში გააჩინოს აბსოლუტურად უსაფუძვლო უნდობლობა და საფრთხე შეექმნას წამლობის პროცესს, რაც სავალალო შედეგის მომტანი იქნება.

ასევე, იმ მოცემულობის გათვალისწინებით, რომ სახელმწიფო მილიონობით ლარს ხარჯავს წამლობის ღონისძიებებში, გონივრულ აზრსაა მოკლებული ფერმერების გარკვეული ჯგუფის მიერ კომპენსაციასთან დაკავშირებული განცხადებები.

აღსანიშნავია, რომ მავნებლის საწინააღმდეგო სამუშაოებისთვის, წელს 2017 წელთან შედარებით, მობილიზებულია 10-ჯერ მეტი

სპეციალიზებული ტექნიკა (150 ერთეული) გამოყოფილია გაზრდილი საბიუჯეტო რესურსი.

დღეის მდომარეობით, სახელმწიფოს მიერ დამუშავებულია 27 მუნიციპალიტეტის 523 სოფელი. თერმული ნისლის გამოყენებით შენამლულია, დაახლოებით, 407 ათასი ჰექტარი სოფლების ტერიტორია, ცივი შესხურების ტექნოლოგიით - 37 ათას ჰექტარზე ფართობი, სატრაქტორე აგრეგატი - 19 ათასამდე ჰექტარი, დიდი წარმადობის აეროზოლური გენერატორით - 4488 ჰექტარი. მავნებლის სასოფლო სამეურნეო კულტურებზე გადასვლის თავიდან აცილების მიზნით, ტყის პერიმეტრებზე, ბუფერულ ზონებში დამონტაჟებულია „მოიზიდუ და განადგურე“ სადგურები.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის განცხადებით, საქართველოს მთელი ტერიტორიაზე, ფაროსანა და ფერმერთა რეგისტრაციის პროექტი დაიწყო.

პროექტის ფარგლებში, საქართველოს მასშტაბით სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობით დაკავებულ პირთა აღრიცხვა დაგეგმილია.

ფერმერთა რეგისტრაციის პროექტის მენეჯერი დავით კვიციანი შიდა ქართლის რეგიონში, ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლებთან ერთად, ფერმერებს შეხვდა და ფერმათა/ფერმერთა რეგისტრაციის პროექტი გააცნო.

როგორც პროექტის მენეჯერმა აღნიშნა, ფერმათა და ფერმერთა აღრიცხვა შექმნის მნიშვნელოვან საინფორმაციო ბაზას; გააჩენს შესაძლებლობას, მიზნობრივი, ფერმერთა საჭიროებებზე მორგებული სახელმწიფო პროექტის/პროგრამის შექმნისა და ეფექტიანი განხორციელებისთვის სამიზნე ჯგუფები სწორად იქნას შერჩეული.

პროექტი 8 აგვისტოს დაიწყო და დღემდე ბაზაში 9 500-ზე მეტი ფერმერია დარეგისტრირებული. პროექტის ბიუჯეტი 1 300 000 ლარს შეადგენს და მისი პირველი ეტაპის დასრულება 2018 წლის ბოლოსთვის იგეგმება.

მნიშვნელოვანია, რომ აღნიშნული პროექტი თანხვედრაშია ევროპის სამეზობლო პროგრამა სოფლის მეურნეობისა და სოფლის განვითარებისათვის” (ENPARD II-ის) შეთანხმებით გათვალისწინებული ერთ-ერთი ვალდებულების შესრულებასთან. აღნიშნული ვალდებულება ითვალისწინებს საქართველოს მასშტაბით, არაუგვიანეს 2018 წლისა, ფერმათა/

ფერმერთა რეგისტრში 100 000-მდე ფერმის/ფერმერის რეგისტრაციას.

ფერმათა/ფერმერთა რეგისტრაციის პროექტის განხორციელების მიზნით, სააგენტოსთვის პირველადი ინფორმაციის მიწოდება უზრუნველყვეს სახელმწიფო სააგენტოებმა და ორგანიზაციებმა, რომლებსაც აქვთ სხვადასხვა სახის ბაზები. მოძიებული პირველადი ინფორმაციის საფუძველზე, სააგენტო ახორციელებს ფერმათა/ფერმერთა რეგისტრში დასარეგისტრირებელი პირების იდენტიფიცირებასა და კლასიფიკაციას. მიღებული ინფორმაციის გადამოწმება, დაზუსტება და შემოდგომ დადასტურება განხორციელდება სააგენტოს მიერ, სატელეფონო გამოკითხვის გზით.

პირველ ეტაპზე ფერმათა/ფერმერთა რეგისტრში დასარეგისტრირებლად დაკავშირება ხდება მხოლოდ ისეთ პირებთან, რომელთაც რეგისტრირებულ საკუთრებაში/სარგებლობაში გააჩნიათ სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი(ებ)ი, რომელთა ჯამური ფართობი შეადგენს არანაკლებ 0,25 ჰა-ს და ამავდროულად არიან სახელმწიფოს მიერ განხორციელებული რომელიმე სასოფლო-სამეურნეო პროექტის/პროგრამის ბენეფიციარები ან სარგებლობენ სახელმწიფოს მიერ შეთავაზებული რომელიმე სასოფლო-სამეურნეო მომსახურებით.

ქართული აბრეშუმი - არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლი

საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულმა სააგენტომ ქართულ აბრეშუმს არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლის სტატუსი მიანიჭა.

სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის და აბრეშუმის მუზეუმის ფონდის წარმომადგენლებმა საარჩევო მასალები შეისწავლეს და საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულ სააგენტოს გადასცეს. საარჩევო მასალების მიხედვით, ძველი წელთაღრიცხვის მე-2 საუკუნიდან საქართველოში მეაბრეშუმეობის კულტურა და ტრადიციები, სხვადასხვა სახის დაზღვრული და აბრეშუმის ნატურალური საღებავები იყო გავრცელებული.

სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი აქტიურად მუშაობს თუთის აბრეშუმეობის გენოფონდის დაცვა/გაძლიერებაზე, სადაც თანამედროვე და უცხოურ ჯიშებთან ერთად, დაცულია ხალხური სელექციით გამოყვანილი მე-19 საუკუნის ჯიშები.

მეაბრეშუმეობა აგრარული სფეროს ერთ-ერთი წამყვანი დარგია. დარგის აღორძინების მიზნით, სოფლის მეურნეობის-სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი პერიოდულად, საჩუქრად გადასცემს გრენას და აბრეშუმის ჭიას ახმეტის რაიონის მოსახლეობას, სადაც მეაბრეშუმეობა აქტიურად იყო განვითარებული. დღეისთვის გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში შექმნილია სპეციალური კომისია, რომელიც მეაბრეშუმეობის განვითარების პერსპექტივებს სწავლობს.

გარემოს ეროვნული სააგენტოში დაარსებიდან 10 წლის იუბილე აღნიშნეს

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ, ნინო თანდილაშვილმა თანამშრომლებს იუბილე მიულოცა და სააგენტოს ფუნქციონირების მნიშვნელობაზე ისაუბრა. მინისტრის მოადგილემ მოწვეულ სტუმრებს მიმდინარე პროექტები და სამომავლო გეგმები გააცნო.

გარემოს ეროვნული სააგენტო 2008 წელს ჰიდრომეტეოროლოგიის, გეოლოგიის და ნაპირდაცვის სამსახურების, ასევე, შავი ზღვის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის ბაზაზე შეიქმნა, სადაც გაერთიანდა გარემოსდაცვითი მიმართულებით მნიშვნელოვანი დარგები, რომლებიც ქვეყანაში ახორციელებენ გარემოსდაცვით მონიტორინგს და არსებული ბუნებრივი საფრთხეების შეფასებას, რაც კლიმატის გლობალური ცვლილების ფონზე განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია.

შეხვედრას ქვეყანაში აკრედიტებული დიპლომატიური კორპუსის, საერთაშორისო დონორი ორგანიზაციების წარმომადგენლები, სახელმწიფო უწყებების და პარლამენტის გარემოსდაცვითი კომიტეტის წევრები ესწრებოდნენ.

გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი

უწყვითი გარემოსდაცვითი განათლების ხელშეწყობა
გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ერთ-ერთი მთავარი მიზანია

პრაქტიკის გაუმჯობესებაზე. განათლების ექსპერტები მიიჩნევენ, რომ გარემოსდაცვითი საკითხების სწავლება განსაკუთრებით ეფექტური იმ შემთხვევაში იქნება, თუ ის ყველა საფეხურსა და მიმართულებაში ინტეგრირდება, იქნება ეს სკოლამდელი, საბაზისო, პროფესიული თუ უმაღლესი განათლება.

სწორედ უწყვეტი გარემოსდაცვითი განათლების ხელშეწყობა წარმოადგენს გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ერთ-ერთ მთავარ მიზანს. ცენტრი, რომელიც 2013 წლიდან, აქტიურად მუშაობს როგორც ფორმალური, ისე არაფორმალური და არაოფიციალური განათლების მიმართულებით, გარემოსდაცვითი საკითხების სწავლების დანერგვით, ხელს უწყობს ქვეყანაში ცნობიერებისა და ცოდნის დონის ზრდას.

გამომდინარე იქიდან, რომ სკოლამდელი განათლება ფორმალური განათლების საფუძველს წარმოადგენს, ხოლო საბავშვო ბაღში მიღებული ცოდნა სამომავლოდ დიდ როლს ასრულებს ბავშვის სწორი ქცევების ფორმირებაში, ცენტრმა სასკოლო მზობის საგანმანათლებლო სახელმწიფო სტანდარტში გარემოსდაცვითი კომპონენტი შეიტანა. გარემოსდაცვითი თემების პრაქტიკაში დანერგვის ხელშეწყობისათვის კი, 2016 წელს სასკოლო მზობის პროგრამის

ფარგლებში აღმზრდელთათვის დამხმარე სახელმძღვანელო, „სკოლამდელი გარემოსდაცვითი განათლება“, შეიმუშავა. სახელმძღვანელო, რომელიც ასაკისათვის შესაფერის, თეორიულ მასალასთან ერთად, დიდი რაოდენობით პრაქტიკულ სავარჯიშოებს მოიცავს, სამ გარემოსდაცვით თემს აერთიანებს:

- ბიომრავალფეროვნება ჩვენ გარემოში
- წყლისა და ენერჯის დაბოგვა
- ნარჩენების მართვა.

აღნიშნული სახელმძღვანელოს გასაცნობად და სახელმძღვანელოში ასახული თეორიული და პრაქტიკული მასალის სწორი მიწოდებისათვის, ცენტრმა ბაღის აღმზრდელ-მეთოდისტები გადაამზადა. სანცის ეტაპზე, სახელმძღვანელო სრულად დაინერგა თბილისისა და კახეთის მხარის ყველა მუნიციპალიტეტში. გადამზადებულ მეთოდისტთა რიცხვმა კი, 412 შეადგინა. სახელმძღვანელოს დანერგვაზე მუშაობა კვლავ მიმდინარეობს და, 2018-2019 სასწავლო წლის ბოლომდე, მცხეთა-მთიანეთის, სამცხე-ჯავახეთის, ქვემო ქართლის, შიდა ქართლისა და გურიის რეგიონის ყველა საბავშვო ბაღის წარმომადგენლის გადამზადება იგეგმება.

სკოლამდელი საფეხურის გარდა, გარემოსდაცვითი საკითხების გაძლიერებული სწავლება მნიშვნელოვანია საბაზისო საფეხურზეც. აღნი-

შნული მიმართულებით, გარდა პროგრამული ცვლილებებისა, გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი დაინტერესებულ პედაგოგებს დამატებით ლექცია-სემინარებს სთავაზობს, ისეთი მნიშვნელოვანი გარემოსდაცვითი საკითხების შესახებ, როგორებიცაა: ბიომრავალფეროვნება და მისი მნიშვნელობა, საქართველოს დაცული ტერიტორიები, ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურება, კლიმატის ცვლილება, ეკოსისტემების სერვისები, გაუდაბნობა, წყლის რესურსები, ნარჩენების მართვა, მდგრადი განვითარება და გარემოს დაცვა და სხვა.

თითოეული ლექცია, გარდა თეორიული მასალის მიწოდებისა, გამიზნულია მოსწავლეებისთვის ისეთი მნიშვნელოვანი უნარების განვითარებისკენ, როგორიცაა: კრიტიკული მსჯელობა, სისტემური აზროვნება, საკითხის კომპლექსური აღქმა, საკუთარი მოსაზრების დაცვა და სხვა.

ცენტრის მიზანია, საზოგადოების დაინტერესების შემთხვევაში, მსგავსი ტიპის ლექცია-სემინარები სხვადასხვა რეგიონში გამართოს და მოსახლეობას მიაწოდოს ინფორმაცია მათი რეგიონისათვის მნიშვნელოვან და აქტუალურ გარემოსდაცვით პრობლემებზე.

აგროპროდუქტების საშუალო საცალო ფასები კვარტლების მიხედვით: 2017 წელი

ქვემოთ მოცემულია 13 აგროპროდუქტის საშუალო საცალო კვარტალური ფასები (ლარებში 100 კილოგრამზე) 2017 წ. კვარტლების მიხედვით წლებში. აგრონარმობით დაინტერესებულ პირებს ეს მონაცემები გამოადგებათ სხვადასხვა პროდუქტის ფასების დინამიკის დასანახად და, შესაძლებელია, საკუთარი აგროპროდუქციის ფასების პროგნოზირებისთვისაც.

აგროპროდუქტების კვარტალური ფასები

პროდუქტი	კვ. I	კვ. II	კვ. III	კვ. IV
პური	161.5	161.9	162.7	163.1
კარტოფილი	90.4	120.4	97.2	111.2
ლობიო	464	491.5	493.3	504.2
პურის ფქვილი	171.9	176.6	175.8	177.3
სიმინდის ფქვილი	203.8	201.6	196.3	212.8
საქონლის ხორცი	1,333	1,425.7	1,400.9	1,424.6
ღორის ხორცი	1,243.7	1,259.7	1,299.3	1,308.2
ქათმის ხორცი	687.5	671.4	649.7	653.2
მგესუმბირის ზეთი	399.7	385.4	381.4	381.1
ყველი	872.3	752.6	790.7	937.8
რძე	202.4	188.6	180.9	201.6
კვერცხი (10 ც)	310.2	311.1	315.4	314.1
შაქარი	224.8	221.7	205.6	199.7

მემცენარეობის პროდუქტების საშუალო ფასები "ფერმის კართან": 2017

ქვემოთ მოცემულია მემცენარეობის პროდუქტების საშუალო წლიური ფასები (ლარი/კგ.) "ფერმის კართან" - ამ პროდუქტების მწარმოებლებისგან შესყიდვის ფასები - 2017 წლისთვის. აგრონარმობით დაინტერესებულ პირებს ეს მონაცემები გამოადგებათ სხვადასხვა პროდუქტის ფასების წლიური დინამიკის დასანახად და, შესაძლებელია, საკუთარი აგროპროდუქციის ფასების პროგნოზირებისთვისაც.

აგროპროდუქტების საშუალო ფასები "ფერმის კართან"

დასახელება	ლარი/კგ.
ერთწლიანი კულტურები	
ხორბალი	0.44
ქერი	0.45
სიმინდი	0.54
ლობიო	3.62
კარტოფილი	0.61
კომბოსტო, ყვავილოვანი კომბოსტო და ბროკოლი	0.25
პომიდორი	0.92
კიტრი	0.78
ხახვი ბოლქვად	0.50
მრავალწლიანი კულტურები	
ვაშლი	0.72
მსხალი	1.32
ქლიავი, ჭანჭერი, ღოღნაშო	1.03
ბალი, ალუბალი	1.90
ატამი, ვაშლატამა	0.53
კაკალი	3.89
თხილი	2.94
ყურძენი	1.09

თვითუზრუნველყოფის კოეფიციენტი: ხორცი, 2017 წ.

ქვემოთ მოცემულია თვითუზრუნველყოფის კოეფიციენტი ხორცისთვის (მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის, ღორის, ცხვრისა და თხის, ფრინველის) 2017 წელს. თვითუზრუნველყოფის კოეფიციენტი გამოითვლება ფორმულით: ადგილობრივი წარმოება შეფარდებული ადგილობრივ წარმოებას დამატებული იმპორტი, გამოკლებული ექსპორტი, გამრავლებული 100-ზე. ეს კოეფიციენტი გვიჩვენებს თუ რა დონეზე უზრუნველყოფს ქვეყანა მოცემულ პროდუქტზე საკუთარ მოთხოვნებს საკუთარი რესურსით და რამდენადაა ის დამოკიდებული იმპორტზე. ეს მონაცემები შეიძლება საინტერესო იყოს აგრომეწარმეობით დაინტერესებული პირებისთვის - ცხრილიდან ჩანს, თუ რამხელა ადგილობრივი წარმოებით იმპორტის ჩანაცვლების პოტენციალი ან/და პროდუქტის საექსპორტოდ გაყიდვების პოტენციალი.

მაჩვენებლები	2017
რესურსები (ათასი ტონა)	
მარაგი წლის დასაწყისში	2.2
ადგილობრივი წარმოება	66.2
იმპორტი	88.3
სულ რესურსები	156.7
გამოყენება (ათასი ტონა)	
პირუტყვის საკვებად	0.1
სასურსათო მოხმარება	142.9
დანაკარგები	0.8
ექსპორტი	10.5
მარაგი წლის ბოლოს	2.4
მთლიანი გამოყენება (მარაგის ჩათვლით)	156.7
თვითუზრუნველყოფის კოეფიციენტი, %	46.0

სამენარმეო უნარ-ჩვევები

წარმატებულ მენარმეს, ისევე როგორც ყველა დანარჩენს, უწევს ხალხთან ერთად მუშაობა. შესაბამისად მას სჭირდება კარგი ურთიერთობის ჩამოყალიბება საკუთარ გუნდთან, მომხმარებლებთან, მიმწოდებლებთან, აქციონერებთან და ინვესტორებთან.

ზოგიერთი ადამიანი კომუნიკაციური უნარ-ჩვევებით შეტარდა დაჯილდოებული, ვიდრე სხვები. საბედნიეროდ, შესაძლებელია ამ უნარების შესწავლა და გაუმჯობესება. სამენარმეო უნარ-ჩვევებიდან მნიშვნელოვანია შემდეგი:

- **ლიდერობა და მოტივაცია:** გაქვთ თუ არა უნარი, რომ გაუძღვით და მოტივირებთ გაუკეთოთ სხვებს, რათა მათ გაიზიარონ და გაავრცელონ თქვენი ხედვები და იდეები? შეგიძლიათ სხვებისთვის საქმის განაწილება? წარმატებული მენარმე დამოკიდებულია სხვა ადამიანებზე იმ მარტივი მიზეზით, რომ იგი დამოუკიდებლად ვერასოდეს შეძლებს მასშტაბური საქმის გაკეთებას.
- **კომუნიკაციური უნარ-ჩვევები:** ხართ თუ არა კომპეტენტური ყველა სახის კომუნიკაციაში? თქვენ უნდა შეგეძლოს სწორი კომუნიკაციის დამყარება იმისათვის, რომ მიჰყიდოთ თქვენი მომავლის ხედვა ინვესტორებს, პოტენციურ კლიენტებს, გუნდის წევრებს და სხვ.
- **მოსმენა:** ისმენთ რასაც სხვები გეუბნებიან? თქვენს მოსმენის უნარს შეუძლია შექმნას ან დაანგრის თქვენი სამენარმეო კარიერა. დარწმუნდით იმაში, რომ შეგიძლიათ იყოთ როგორც აქტიური, ასევე პასიური მოსმენელი.
- **პირადი ურთიერთობები:** გაქვთ თუ არა ემოციური ინტელექტი? რაც უფრო მაღალია თქვენში ეს უნარი, მით უფრო გაგიადვილებათ სხვებთან მუშაობა. მხედველობაში მიიღეთ ისიც, რომ ემოციური ინტელექტის გაუმჯობესება შესაძლებელია.
- **მოლაპარაკება:** ხართ თუ არა კარგი მოლაპარაკებელი? მასშტაბური საქმეების თაობაზე მოლაპარაკების გარდა თქვენ დაგჭირდებათ ხალხის განსხვავებულობიდან წამოჭრილი პრობლემების პოზიტიური, ორივე მხარისთვის სასარგებლო გზით მოგვარება.
- **ეთიკა:** ამყარებთ ხალხთან ისეთ ურთიერთობას, რომელიც დაფუძნებულია პატივისცემაზე, ურთიერთკავშირზე, სამართლიანობასა და გულწრფელობაზე? შეგიძლიათ მართლაც ხალხი ეთიკურად? თქვენ გაგიჭირდებათ შექმნათ საკუთარი საქმით კმაყოფილი, თავგანწირული გუნდი თუ თქვენ ურთიერთობთ დაქირავებულ მუშაკებთან, მომხმარებლებთან და მიმწოდებლებთან – არაეთიკური გზით.

თვითუზრუნველყოფის კოეფიციენტი: კვირახი, 2017 წ.

ქვემოთ მოცემულია თვითუზრუნველყოფის კოეფიციენტი კვირახისთვის 2017 წელს. თვითუზრუნველყოფის კოეფიციენტი გამოითვლება ფორმულით: ადგილობრივი წარმოება შეფარდებული ადგილობრივ წარმოებას დამატებული იმპორტი, გამოკლებული ექსპორტი, გამრავლებული 100-ზე. ეს კოეფიციენტი გვიჩვენებს თუ რა დონეზე უზრუნველყოფს ქვეყანა მოცემულ პროდუქტზე საკუთარ მოთხოვნებს საკუთარი რესურსით და რამდენადაა ის დამოკიდებული იმპორტზე. ეს მონაცემები შეიძლება საინტერესო იყოს აგრომენარმეობით დაინტერესებული პირებისთვის – ცხრილიდან ჩანს, თუ რამხელაა ადგილობრივი წარმოებით იმპორტის ჩანაცვლების პოტენციალი ან/და პროდუქტის საექსპორტოდ გაყიდვების პოტენციალი.

მაჩვენებლები	2017
რესურსები (მლნ. ცალი)	
მარაგი წლის დასაწყისში	27
ადგილობრივი წარმოება	600
იმპორტი	15
სულ რესურსები	642
გამოყენება (მლნ. ცალი)	
საინკუბაციოდ	35
სასურსათო მოხმარება	560
დანაკარგები	12
ექსპორტი	3
მარაგი წლის ბოლოს	32
მთლიანი გამოყენება (მარაგის ჩათვლით)	642
თვითუზრუნველყოფის კოეფიციენტი, %	98

სასარგებლო სერვისები: საზოგადოებრივი ცენტრი

სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს პროექტი „საზოგადოებრივი ცენტრი“ რეგიონებში მოსახლეობას 200-ზე მეტი სერვისის სთავაზობს:

- პიროვნებასთან დაკავშირებული სერვისები (პირადობის მონიშვნა, პასპორტი, დაბადების რეგისტრაცია, ატესტატი, ბინადრობის ნებართვა...)
- ქონების რეგისტრაცია (საკუთრების უფლების რეგისტრაცია, ამონაწერი უძრავი ქონების შესახებ, გირავნობის უფლების რეგისტრაცია...)
- **ბიზნესის რეგისტრაცია (საწარმოს რეგისტრაცია, ბიზნესოპერატორად რეგისტრაცია, ამონაწერი ბიზნეს-სუბიექტის შესახებ...)**
- საარქივო დოკუმენტები
- სოციალური მომსახურება

ეს საზოგადოებრივი ცენტრების მომსახურების მხოლოდ მცირე ჩამონათვალია. მომსახურების ჩამონათვალი სრულად შეგიძლიათ იხილოთ საზოგადოებრივი ცენტრის ვებ-გვერდზე: <http://centri.gov.ge/ge/>. ამავე გვერდზე ნახავთ საზოგადოებრივი ცენტრების მისამართებს.

გარდა აღნიშნული სერვისებისა, საზოგადოებრივ ცენტრში ასევე ხელმისაწვდომია შეხვედრების ოთახი, თანამედროვე ელექტრონული ბიბლიოთეკა, უფასო ინტერნეტი და კომპიუტერები.

წყარო: business.org.ge

მარწყვის სარევეები

მარწყვი მნიშვნელოვანი კენკროვანი კულტურაა. იგი ფართოდ არის გავრცელებული მთელ მსოფლიოში. მისი ნაყოფი გემრიელი და არომატულია. ის მდიდარია ვიტამინებით (A, C, K, E, B6.), მიკროელემენტებით (Ca, Mg, Fe, I, Co, P და სხვ.), ორგანული მჟავებით, ნახშირწყლებით, მინერალური ნივთიერებებით, გამოირჩევა კვებითი, გემური, სამკურნალო, ანტიოქსიდანტური თვისებებით. ნაყოფს იყენებენ როგორც ნედლი სახით, ასევე მურაბის, ჯემის, მარმელადის, ნაყინის, ტკბილეულის და ლიჭიორის წარმოებაში, აგრეთვე შესაძლებელია მისი გაყინული სახით შენახვა.

მარწყვის სამშობლო ჩრდილოეთი და სამხრეთი ამერიკაა. მისი ყველაზე მსხვილი მწარმოებლებია: აშშ, ახალი ზელანდია, ევროპა, ავსტრალია, იაპონია. საქართველოში კი მარწყვი მოჰყავთ როგორც ღია, ისე დახურულ გრუნტში.

მარწყვი ზიანდება სხვადასხვა მავნე ორგანიზმით, რომელთაგან აღსანიშნავია სარევეები. მარწყვის ძირითადი სარევეებია: ბალბა (*Malva sylvestris* L.), გაზაფხულის თავყვითელა (*Senecio vernalis* W. et K.), ცხენისკუდა (*Erigeron canadensis* L.), ბერულა (*Gnaphalium purpureum* L.), ღიჯა (*Sonchus arvensis* L.), ღორის ქადა (*Lactuca serriola* L.), ბაყაყურა (*Silybum marianum* L.), ხვართქლა (*Convolvulus arvensis* L.), თავნასკვა (*Cyperus* L.), იონჯა (*Medicago sativa* L.), თეთრი (*Melilotus alba* Desr.) და ყვითელი ძიძო (*Melilotus officinalis* L.), გლერტა (*Cynodon dactylon* (L.) Pers.) და სხვა.

ქვემოთ მოცემულია მათი მოკლე დახასიათება.

ბალბა - *Malva sylvestris* L.

ორწლიანი ბალახოვანი მცენარეა ბალბასებრთა ოჯახიდან. ფესვი - მთავარღერძა; ღერო - სწორი, დატოტვილი, შებუსული, 30-120 სმ-მდე; ფოთლები-მორიგეობით განლაგებული, გრძელი ყუნწით, 5-7 ფრთისებრდანაკვეთილი, ხერხისებრ დაკბილული; ყვავილი - მოვარდისფრო-იასამნისფერი, 1-5 ცალის რაოდენობით, ფოთლის ილიეებში განლაგებული, ყვავილობს ივლისიდან სექტემბრის ბოლომდე; თესლი მომრგვალო - თირკმლისებური, შეჭყლეტილი, გლუვი, მოყავისფრო, სიგრძე და სიგანე 1.75-2 მმ, მნიფდება არათანაბრად, აგვისტოდან ყინვების დაწყებამდე.

გაზაფხულის თავყვითელა - *Senecio vernalis* W. et K.

საგაზაფხულო ერთწლიანი ბალახოვანი სარეველაა რთულყვავილოვანთა ოჯახიდან. ფესვი - მთავარღერძა; ღერო - მარტივი, ზედა ნაწილში დატოტვილი, შებუსული 10-60 სმ სიმაღლის; ფოთლები - ყუნწიანი, მოგრძო, ფრთისებრდანაკვეთილი; ყვავილედი - კალათა, ყვავილი - ყვითელი, ყვავილობს მარტიდან ივნისამდე; თესლურა ცილინდრული, 2-3 მმ სიგრძის, ერთ მცენარეზე ვითარდება 40 000 თესლი.

ცხენისკუდა - *Erigeron canadensis* L.

ერთწლიანი ბალახოვანი სარეველაა რთულყვავილოვანთა ოჯახიდან. ღერო - სწორმდგომი, მწვანე, მარტივი, ზედა ნაწილში დატოტვილი, შებუსული, 15-150 სმ სიმაღლის; ფოთლები - ლანცეტისებური, მწვანე, შებუსული; ყვავილი ღია ყვითელი, 2.5-3 მმ, ყვავილობს ივლის-აგვისტოში; თესლურა ლანცეტისებური, მოყვითალო, სიგრძე 1.2-1.5 მმ, სიგანე 0.2-0.3 მმ, ქოჩორი 2.5-3 მმ.

ღიჯა - *Sonchus arvensis* L.

მრავალწლიანი, ფესვნაყარი, აბეზარი სარეველაა რთულყვავილოვანთა ოჯახიდან, სიმაღლით 150-170 სმ; ფესვი - მთავარღერძა, ნიდაგში ვრცელდება 4 მ-ზე, ჰორიზონტალურად - 1 მ-ზე; ღერო - სწორმდგომი, ეკლიანი; ფოთლები - დაკბილული; ივითარებს ყვითელ, ბაბუნჯერას მსგავს ყვავილებს; ნაყოფი - მოგრძო-ოვალური თესლურაა, ნაოჭიანი, ოდნავ მოხრილი, მუქი ყავისფერი, სიგრძე 2.5-3.2 მმ, სიგანე 0.7-1.2 მმ, ერთ მცენარეზე ვითარდება 6000-20000 თესლი, სიცოცხლისუნარიანობა 5 წელი.

ღორის ქადა - L.

ორწლიანი ბალახოვანი სარეველაა მცენარეა რთულყვავილოვანთა ოჯახიდან; ფესურა ვრცელდება ჰორიზონტალურად და ვერტიკალურად; ღერო - სწორმდგომი, ეკლიანი, უხეში, სიმაღლე 60-150 სმ, შეიცავს რძისებურ სითხეს; ფოთოლი - მჯდომარე მონაცრისფრო - მწვანე, დაკბილული; ყვავილედი - კალათა, ყვავილი წვრილი ყვითელი, ყვავილობს ივნის-სექტემბერში; ნაყოფი - თესლურა, უკუკვერცხისებრი, ყავისფერი, თეთრი საფრენით, ჭიპი მომრგვალებული, ზედაპირი დანაოჭებული, სიგრძე 3-3.25 მმ, სიგანე 1-1.25 მმ.

ბაყაყურა - *Silybum marianum* L.

ორწლიანი, ეკლიანი, ბალახოვანი სარეველაა რთულყვავილოვანთა ოჯახიდან; ღერო-მარტივი ან დატოტვილი, შებუსული, 1-1.5 მ სიმაღლის; ფოთლები - მორიგეობით განლაგებული, ელიფსური, ფრთისებრდანაკვეთილი, ეკლიანი, ფირფიტა მწვანე ფერისაა თეთრი ლაქებით, მზინავი; ყვავილი - იასამნისფერი, ვარდისფერი ან თეთრი, შეკრებილი კალათა ყვავილედად,

ყვავილობს ივლის-აგვისტოში; თესურა უკუკვერცხისებრი, ოდნავ შეჭყლეთილი, თეთრიდან ყავისფრამდე შეფერვის, თეთრ ან ღია ყვითელ თესლებს აქვთ ყავისფერი ზოლები, სიგრძე 5-7 მმ, სიგანე 3.25 მმ.

ბეჩინა - Cynodon dactylon (L.) Pers.

მრავალწლიანი, ფესურიანი, ბალახოვანი სარეველაა მარცვლოვანთა ოჯახიდან 15-50 სმ სიმაღლის; ღერო - დატოტვილი, სწორი; ფოთლები - ლანცეტისებური, უხეში; ყვავილედი - თავთავი წვრილი. კილიანი მარცვალის მთავარი - კვერცხისებური, სიგრძე 2.25-2.75 მმ, სიგანე 0.5-0.75 მმ; მარცვალის ოვალურ - კვერცხისებრი, ყავისფერი, სიგრძე 1.25-1.75 მმ, ერთი მცენარე იძლევა 10000 თესლს, რომელიც სიცოცხლისუნარიანობას ინარჩუნებს 10 წელიწადს.

თაშნასკვა - Cyperus L.

მრავალწლიანი, ბალახოვანი მცენარეა ისლისებრთა ოჯახიდან; ღერო - სწორი, 10-80 სმ სიმაღლის; ფოთლები - ხაზურა, მკდომარე; ყვავილედი - ქოლგისებური; ნაყოფი - მთავარი კაკლუჭა.

ჩვეულებრივი იონჭა - Medicago sativa L.

ბალახოვანი მცენარეა პარკოსანთა ოჯახიდან. ფესურა - ძლიერი, სქელი, ნიადაგში ღრმად ვრცელდება; ღერო - სწორმდგომი, შიშველი ან სუსტად შებუსული, ზედა ნაწილში ძლიერ დატოტვილი, 80 სმ სიმაღლის; ფოთლი - სამფოთლოაკიანი, ყუნწიანი, მოგრძო უკუკვერცხისებური, კიდემთლიანი; ყვავილი - იასამნისფერი, ყვავილობს მაის-ივნისში; პარკი სპირალურად დახვეული 2-4-მაგად, თესლი მოგრძო თირკმლისებური, ჭიპი მრგვალი, თეთრი, მუქი არშით, ზედაპირი გლუვი, ყვითელი, მოყვითალო - ყავისფერი, სიგრძე 2-2.75 მმ, სიგანე 1.25-1.5 მმ.

თეთრი ძიძო - Melilotus alba Desr.

პარკოსანთა ოჯახის წარმომადგენელია, 2 მ-მდე იზრდება; ფესვი - მთავარღერძა, ნიადაგში 2 მ-ზე ვრცელდება; ფოთლები - სამწკვირთიანი, მორიგეობით განლაგებული; ყვავილი - თეთრი, წვრილი, შეკრებილი მტევნებად; ნაყოფი - დანაოჭებული, ოვალური ფორმის პარკია, ღია ან მუქი ნაცრისფერი, 1-2 თესლით, სიგრძე 2.75 - 3.5 მმ, სიგანე 1.75-2.25 მმ, თესლი მოგრძო თირკმლისებური, გვერდიდან შეჭყლეთილი, ჭიპი მომრგვალებული, ზედაპირი გლუვი, ყვითელი, მოყვითალო-მწვანე, მოყვითალო-ყავისფერი, სიგრძე 1.75-2.25 მმ, სიგანე 1.25-1.5 მმ.

ყვითელი ძიძო - Melilotus officinalis L.

ორწლიანი, ბალახოვანი მცენარეა პარკოსანთა ოჯახიდან; ფესვი - მთავარღერძა; ფოთლი - რთული, სამწკვირთიანი, ლანცეტისებური, დაკბილული; ყვავილი - წვრილი, ყვითელი, ყვავილობს ივნის-სექტემბერში; ნაყოფი - პარკი, უკუკვერცხისებური, სიგრძით 3-4 სმ, რომელშიც ერთი, იშვიათად ორი თესლია, მნიშვნელოვნად აგვისტოდან; თესლი კვერცხისებრი ფორმის, გლუვი ან ოდნავ ჩაღრმავებული, მუქი მოყვითალო, ღია ყავისფერი, სიგრძე 1.75-2.25 მმ, სიგანე 1-1.25 მმ, ჭიპი მრგვალი, ნათელი, მცირე ზომის; თესლი ინარჩუნებს სიცოცხლისუნარიანობას 6-7 წელს; ზამთარგამძლე და გვალვარეზი მცენარეა.

ბეჩინა - Gnaphalium purpureum L.

მრავალწლიანი ბალახოვანი მცენარეა რთულყვავილოვანთა ოჯახიდან. ღერო - სწორი, მარტივი, ბუსუსებით დაფარული, 20-30 სმ სიმაღლის; ქვედა ფოთლები ლანცეტისებური; პატარა ცილინდრული კალათები სათითაოდ სხედან ზედა ფოთლების უბეებში; ყვავილები - მოყვითალო-მოთეთრო, ყვავილობს ივლისიდან სექტემბრამდე. თესლები (თესურა) - წვრილი, მოგრძო თითისტარისებური, ოდნავ ჩაჭყლეთილი, წვერისკენ ოდნავ შევიწროებული, თესლის წვერს გააჩნია ადვილად ცვენადი ქოჩორი, ერთგვაროვანი ბუსუსებით, ზედაპირი გლუვი, მომწვანო-ნაცრისფერი, ღია ყავისფერი, სიგრძე 0,5-0,8 მმ, სიგანე 0,2 მმ. ხარობს ნესტიან ნიადაგებში.

თბილისში ცხოველთა ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციის (OIE) ევროპის რეგიონული კომისიის 28-ე კონფერენცია გაიხარდა

კონფერენცია გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა ლევან დავითაშვილმა და ცხოველთა ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციის (OIE) გენერალურმა დირექტორმა მონიკ ელუამ გახსნეს.

ლევან დავითაშვილი:
„საქართველომ ვეტერინარული უსაფრთხოების კუთხით მნიშვნელოვან პროგრესს მიაღწია“.

„ჩვენ აქტიურად ვთანამშრომლობთ ცხოველთა ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციასთან, რომელიც წამყვან როლს ასრულებს ცხოველთა ჯანმრთელობის დაცვაში. უნდა აღინიშნოს, რომ ასეთი წარმომადგენლობითი შეხვედრა

საქართველოში პირველად იმართება, რაც კიდევ ერთი აღიარებაა იმ პროგრესის, რომელსაც ჩვენმა ქვეყანამ ვეტერინარული უსაფრთხოების კუთხით ბოლო წლებში მიაღწია. ეს არის უმნიშვნელოვანესი წინაპირობა იმისა, რომ ცხოველური წარმოების პროდუქცია ექსპორტზე მრავალ ქვეყანაში გავიდეს“, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა.

კონფერენციას ცხოველთა ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციის (OIE) 53 წევრი და საერთაშორისო ორგანიზაციების 119 წარმომადგენელი დაესწრო. კონფერენციის ფარგლებში დელეგატებმა გლობალიზაციის პრობლემებში რეგიონსა და მსოფლიოში არსებულ ახალ გამოწვევებზე, ინტეგრირებულ მიდგომებზე, რისკების პრევენციასა და ზედამხედველობის გაძლიერებაზე იმსჯელეს.

კონფერენცია ევროკავშირის ყოვლისმომცველი ინსტიტუციური განვითარების (CIB) პროგრამის და FAO-ს პროექტის „ცხოველთა იდენტიფიკაციისა და რეგისტრაციის სისტემის ჩამოყალიბება საქართველოში“ (NAITS) მხარდაჭერით ჩატარდა.

ცხოველებში ჯილეხის საეჭვო ნიშნები: მადის დაკარგვა, ქოშინი, მაღალი ტემპერატურა, უმადობა, სუნთქვის გაძნელება, შესაძლოა ჰქონდეთ დიარეა, ლორწოვანი გარსის შეშუპება.

მკურნალობის გარეშე ცხოველები უცრად იღუპებიან. ჯილეხით დაცემული ცხოველის ლეში გაბერილია, სუსტად არის გამოხატული გაშუშება, დამახასიათებელია მუქი შეუდედელი სისხლდენა ცხვირიდან და სწორი ნაწლავიდან.

როგორ უნდა მოვიქცეთ ჯილეხზე ეჭვის მიტანის შემთხვევაში?

შინაურ ცხოველში დაავადებაზე საეჭვო კლინიკური ნიშნების შემჩნევის შემთხვევაში, უნდა მოხდეს სხვა ცხოველებისაგან მისი იზოლაცია და სასწრაფოდ ვეტერინარული სამსახურის ინფორმირება. დაუშვებელია დაავადებული ცხოველის დაკვლა, დაცემული (მკვდარი ცხოველის) პირუტყვის ლეშის გადაგდება, რომელიც იწვევს ახალი კერის წარმოქმნას. ინფიცირებული ცხოველის ლეშის განადგურება ხდება სპეციალური წესით. ცხოველის ტანხორცი და დაკვლის ყველა პროდუქტი (ტყავი, ნაწლავი, შინაგანი ორგანოები) ექვემდებარება განადგურებას (დანვა/დამარხვას).

როგორ ხდება ჯილეხის დიაგნოზის დადგენა?

ჯილეხზე ეჭვის მიტანის შემთხვევაში დაუშვებელია ლეშის გაკვეთა. გამოსაკვლევად უნდა ავიღოთ სისხლი, ან სხვა ქსოვილი (ყური, ტყავი და ა.შ). ნიმუშები შეგროვებული უნდა იყოს ფრთხილად, რათა თავიდან იქნას აცილებული გარემოს დაბინძურება და ადამიანების შესაძლო დასნებოვნება.

როგორ ხდება ჯილეხზე მკურნალობა?

ჯილეხით დაავადებული და დაავადებაზე საეჭვო ცხოველების მკურნალობა ხორციელდება ჰიპერიმუნური შრატით ან გამა-გლობულინით, ანტიბიოტიკებითა (პენიცილინისა და ტეტრაციკლინის რიგებიდან) და სულფანილამიდებით. ანტიბიოტიკო თერაპია გრძელდება 3-4 დღე.

გამოჯანმრთელებულები იცრებიან 14 დღის შემდეგ. ავადმყოფებისა და დაავადებაზე საეჭვო ფურების რძეს აუვნებლებენ და სპობენ. დასნებოვნებაზე საეჭვო ფურებიდან მიღებული რძე დასაშვებია საკვებად მხოლოდ ადუღების შემდეგ.

როგორ ხდება ჯილეხის პრევენცია?

იმისათვის, რომ თავიდან ავიცილოთ ჯილეხით ინფიცირება, აუცილებელია ცხოველის დროული ვაქცინაცია!

რა ღონისძიებებს ახორციელებს სახელმწიფო ჯილეხის საწინააღმდეგოდ?

ყოველწლიურად, ქვეყნის მთელ ტერიტორიაზე ჯილეხის პროფილაქტიკური ვაქცინაცია იგეგმება და ხორციელდება შემდეგი რისკების გათვალისწინებით:

- გადასარევი ცხოველები,
- გადასარევი ტრასების მიმდებარე სოფლები
- ჯანდაცვის ორგანოების მონაცემებით ადამიანების დაავადების ფაქტები
- მიმდინარე ეპიზოოტიური სიტუაცია
- ისტორიული კერები.

დაავადების კერაში ცხადდება კარანტინი და ხორციელდება იძულებითი/სალიკვიდაციო ღონისძიებები (ვაქცინაცია, დეზინფექცია, ლეშის განადგურება და ა.შ).

რა არის ჯილეხი?

ჯილეხი (ციმბირის წყლული) განსაკუთრებით საშიში ინფექციური დაავადებაა. ბაქტერია იკვთებს სპორას და ნიადაგში ათწლეულები ძლებს. საქართველოში რეგისტრირებულია 2000-ზე მეტი ჯილეხით დაავადებულ და დაცემულ ცხოველთა მრავლობითი მანიფესტური (მოქმედი, ნიადაგობრივი) კერა.

რომელი ცხოველები ავადდებიან ჯილეხით?

ძირითადად ავადდებიან შინაური და გარეული ბალახისმჭამელი ცხოველები, კერძოდ: მსხვილფეხა და წვრილფეხა პირუტყვი, კენტრილიანი ცხოველები, ღორი და ა.შ. სიკვდილიანობა ძალიან მაღალია, განსაკუთრებით ბალახისმჭამელ ცხოველებში.

რა საფრთხეს წარმოადგენს ჯილეხი ადამიანებში?

ადამიანების უმეტესობა ავადდება ჯილეხით დაავადებული ცხოველის მოვლის, დაკვლის, ასევე, ხორცის, მატყლის, ტყავის, ბეწვის დამუშავების დროს; იშვიათად მიწის სამუშაოებისას იმ ტერიტორიებზე, სადაც დაავადებული ცხოველები იმყოფებოდა (ცხოველთა სამარხები და მათი მიმდებარე ტერიტორია); ასევე ინფიცირებული თერმულად დაუმუშავებელი ხორცის გამოყენებით. ჯილეხის სპორას ვერ ანადგურებს ხორცის დამარილება, შებოღვა, გამოშრობა ან სხვა მსგავსი

ტექნოლოგიები. საქართველოში, ძირითადად ადამიანებში გვხვდება ჯილეხის კანის ფორმა. აუცილებელია ექიმის დროული კონსულტაცია და მკურნალობა; დაგვიანებული მიმართვის შემთხვევაში, ინფექცია შესაძლოა გართულდეს და დასრულდეს სიკვდილით.

როგორ ხდება ჯილეხის გავრცელება?

დაავადებული ცხოველის სიკვდილის შემდეგ დაინფიცირებული სისხლით და ორგანიზმის სხვა ბიოლოგიური გამონაყოფებით დაავადების გამომწვევი ხდება გარემოში და ხდება ნიადაგის დაბინძურება. ნიადაგში მიკრობი გარდაიქმნება სპორად და ათეულობით წლები ინარჩუნებს დაავადების გამომწვევის უნარს. შინაური და გარეული ცხოველები, შესაძლოა, დასნებოვნდეს ნიადაგში, ბალახზე ან წყალში არსებული სპორების გადაყლაპვით/შესუნთქვით.

რა სიმპტომები (კლინიკური ნიშნები) აქვს ჯილეხს?

ბიოაგრონომიის საწყისები

ბიოაგრონომია - ეს არის სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოების ისეთი სისტემა, რომელიც დაფუძნებულია ეკოლოგიურ პროცესებზე, ხელს უწყობს ეკოსისტემაში ბუნებრივი წონასწორობისა და ბიოაგრონომიული ფეროვნების შენარჩუნებას. ბიოაგრონომია წარმოადგენს ალტერნატივას დღევანდელი სოფლის მეურნეობისთვის. ინტენსიური მეურნეობიდან ბიოაგრონომიაზე გადასვლა ნიშნავს, აღვადგინოთ და დავიცვათ ნიადაგის ნაყოფიერება, მცენარეთა და ცხოველთა ადგილობრივი ქართული ჯიშები, თავიდან ავიცილოთ მრავალი ეკოლოგიური კატასტროფა, ვიზრუნოთ ჩვენი და ჩვენი მომავალი თაობების ჯანმრთელობაზე.

ბიოაგრონომიის დაგეგმვა. ბიოაგრონომიის შემოღებისა და დაგეგმარებისას უნდა გავითვალისწინოთ ცალკეული ელემენტების განლაგება: ექსპოზიცია, ქვეყნის ნიადაგურ-კლიმატური ზონა, რელიეფის თავისებურებანი, ლანდშაფტი, კლიმატი და მიკროკლიმატი, ქარის მიმართულება, განათება, მზის რადიაცია, აგრეთვე ამ ელემენტებს შორის ფუნქციური ურთიერთკავშირი.

ბიოაგრონომიის ინფრასტრუქტურა. ბიოაგრონომიის წარმატებული ფუნქციონირებისათვის მნიშვნელოვანია მოწესრიგებული ინფრასტრუქტურა: გზები, ბილიკები, სარწყავი სისტემა (ირიგაცია ან დრენაჟები), ცოცხალი ღობეები. მეორეხარისხოვანი გზები და ბილიკები ფუნქციურად უნდა ავსებდნენ ძირითად გზებს და ერთად წარმოადგენდნენ ურთიერთდაკავშირებული ელემენტების სისტემას. ღობე შეიძლება იყოს სხვადასხვა მასალის. თუმცა უმჯობესია, შემოვლობოთ ცოცხალი ღობით. ცოცხალ ღობედ კარგია წნორი, მაცვალი, კუნელი, ტრიფოლიატა, ყოლო, მოცხარი, მოცვი, ქაცვი, ხურტკმელი, თხილი და სხვ. ისინი სწრაფად მზარდია და ამავდროულად სასარგებლო და გემრიელი ნაყოფი აქვთ. გარდა ამისა, ცოცხალი ღობის ფუნქციებია ქარისაგან დაცვა, დადებითი გავლენა მიკროკლიმატზე, მიმდებარე ფართობების ჰუმუსით გამდიდრება, გარემოს დაცვა დამაბინძურებლებისაგან და ა.შ.

ნიადაგის დამუშავება. ბიოაგრონომიაში მიღებულია ნიადაგის დამუშავების შემდეგი ტიპები: ნიადაგის ჩვეულებრივი დამუშავება (ბელტის გადაბრუნებით) და ნიადაგის ღრმა გაფხვიერება ჩიხლით (ბელტის

გადაბრუნებლად). ბოლო დროს თანდათან პოპულარული ხდება ჩიხლით (კავი, უფროთ გუთანი) აომბა. ამ დროს არ ირღვევა ნიადაგის სტრუქტურა, ნიადაგი იფინდება ჰაერით, ფხვიერდება და უმჯობესდება მისი აერაცია, უკეთ აკავებს წყალს, მეტ სიღრმეზე მდიდრდება ჰუმუსით და აქტიურდება თვითაღდგენის პროცესები.

თესლბრუნვა. თესლბრუნვა წარმოადგენს კულტურათა მონაცვლეობას დროისა და სივრცის მიხედვით. იგი ხელს უწყობს ბიოაგრონომიული ფეროვნებისა და მოსავლიანობის ზრდას, ნიადაგის ნაყოფიერების ამაღლებასა და შენარჩუნებას, მცენარეთა მავნე ორგანიზმებთან ბრძოლას და მეცხოველეობისათვის საკვები ბაზის შექმნას. თესლბრუნვაში მონაწილეობენ წინამორბედი, შუალედური და შემდგომი კულტურები. დიდი მნიშვნელობა ენიჭება კულტურათა ისეთი მონაცვლეობის შერჩევას, როგორც ყოველ მომდევნო კულტურას მისთვის მისაღებ და სასარგებლო ნიადაგურ პირობებს ახვედრებს. პარკოსანი კულტურების წილი თესლბრუნვაში 25-35 %-ს უნდა შეადგენდეს. შერეული ნათესები ერთდროულად (ერთ კვალზე) რამდენიმე კულტურის მოყვანას გულისხმობს.

შერეული ნათესი საშუალებას გვაძლევს, რაციონალურად გამოვიყენოთ არსებული ნაკვეთი და თავიდან ავიცილოთ ნიადაგის გამოფიტვა. გარდა ამისა, მცენარეთა სწორად შერჩევას, ისინი დადებითად მოქმედებენ ერთმანეთზე. შერეულ ნათესში თანამგზავრი მცენარე ხელსაყრელ პირობებს უქმნის ძირითად მცენარეს ზრდა-განვითარებისათვის. მან შეიძლება უზრუნველყოს აგრეთვე ძირითად მცენარეთა დაცვა მავნებელ-დაავადებებისაგან, დათრგუნოს სარეველები და გააუმჯობესოს ამ კულტურების გემოვნური და ვიზუალური თვისებები. ასეთებია მაგ., ჭინჭარი, სამკურნალო გვირილა, ფარსმანდუკი, კატაბალახა, ბაბუნავერა და სხვ.

რწყვის სისტემები ბიოაგრონომიაში. წყლის სწორი და ყაირათიანი გამოყენება ბიოაგრონომიების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საკითხია. დღეისათვის უპირატესობა ენიჭება ე.წ. წვეთოვან მორწყვას. მართალია წვეთოვანი სისტემის გამართვა პრომატეჯადია და გარკვეულ ხარჯებთან დაკავშირებული, მაგრამ სამაგიეროდ იზოგება წყალი, არ სველდება ნიადაგის ზედაპირი, რის გამოც სარეველებს არახელსაყრელი პირობები ექმნებათ და ხმებიან, არ ირღვევა ნიადაგის სტრუქტურა, ხელი ეწყობა ნიადაგში არსებულ საკვებ ელემენტებს მცენარისათვის ადვილად

შესათვისებელ ფორმაში გადასვლას და მორწყვა შესაძლებელია დღის ნებისმიერ დროს.

ნიადაგის ბუნებრივი ნაყოფიერების ამაღლების მეთოდები. ბიოაგრონომიაში შეუძლია ხელი შეუწყოს ნიადაგში არსებული ორგანიზმების ოპტიმალურ ბიოლოგიურ (ბუნებრივ) აქტივობას და შესაბამისად, ნიადაგის ნაყოფიერების ამაღლებას შემდეგი ღონისძიებებით: თესლბრუნვა და შუალედური კულტურები (პარკოსნების ხშირი ჩართვით); მწვანე სასუქი (სიდერაცია) და მწვანე ანული (გლეხური ანული); შერეული ნათესები და საფარი კულტურები; ხშირი მულჩირება ადვილად ხრწნადი, დაქუცმაცებული მასალით (მაგ.: თივა, ნაძვა, ჩალა, ბალახი და სხვა); ნიადაგის მექანიკური გაფხვიერება (მაგ., ქვიშის დამატებით); ნიადაგში კომპოსტის შეტანა, რომელშიც წინასწარ შეჰყავთ ჭიკვლეების დიდი რაოდენობა; ნიადაგის თხევადი მცენარეული სასუქებით გამდიდრება; მიკრობიოლოგიური და სხვა ბიოპრეპარატების გამოყენება.

ბიოაგრონომიის ერთ-ერთ საკვანძო საკითხს წარმოადგენს მცენარეთა დაცვა. ბიოაგრონომიაში მცენარეთა მავნებლების, დაავადებებისა და სარეველების წინააღმდეგ შესაძლოა, გამოყენებული იქნას ბრძოლის აგროტექნიკური, მექანიკური, სანიტარულ-ჰიგიენური, ფიზიკური, სელექციური, საკარანტინო, ბიოლოგიური და ბიოტექნოლოგიური მეთოდები. დიდი ყურადღება ექცევა ბუნებრივ მტრებს - ბიოაგენტებს; ბიოპრეპარატებს (ბიოპესტიციდები, ანტიბიოტიკები, მცენარეთა ზრდის სტიმულატორები და რეგულატორები); პესტიციდური აქტივობის მცენარეებს და მცენარეთა დაცვის ხალხურ საშუალებებს. რაც შეეხება ქიმიურ საშუალებებს, მათი გამოყენება ბიოაგრონომიაში არ ხდება. დაშვებულია მხოლოდ ზოგიერთი არაორგანული პესტიციდი (სპილენძისა და გოგირდის შემცველი არაორგანული პესტიციდები), ისიც მხოლოდ გარკვეული დოზებით. ბიოაგრონომიაში დასაშვებია პრეპარატების ნუსხა რეგულირდება საერთაშორისო (IFOAM) და საქართველოს კანონმდებლობით (საქართველოს მთავრობის 2013 წლის N 198 დადგენილება „ბიოაგრონომიის შესახებ“).

ბუნებრივი ენერჯის ეფექტიანი გამოყენება ბიოაგრონომიაში. ენერჯოეფექტური სისტემების კარგი დიზაინი გულისხმობს კონკრეტულ ნაკვეთზე არსებული ყველა სახის ენერჯების აღრიცხვას შეკრული ენერჯოციკლის ორგანიზმების მიმართ ანუ ენერჯის სწორი გადანაწილებას. ბიოაგრონომიაში მნიშვნელოვანია მზის ენერჯის, ქარის, ბიოგაზის და ბუნებრივი ენერჯის სხვა სახეების გამოყენება.

ბიოაგრონომიის მნიშვნელობა. ბიოაგრონომიაში

გადამწყვეტი როლი ენიჭება ბიოაგრონომიული ფეროვნების. ბიოაგრონომიული ფეროვნება განაპირობებს ბიოლოგიური სისტემების ფუნქციურ მთლიანობას და ცვალებადი პირობებისადმი სისტემის შეგუების უნარს. ამიტომ მნიშვნელოვანია ბიოაგრონომიაში გამოსაყენებელ მცენარეთა და ცხოველთა ადგილობრივი სხვადასხვა ჯიშების მოძიება და მათი პოპულარიზაცია. ბიოაგრონომიაში ერთმანეთთან შეხამებული უნდა იყოს მარცვლოვანი კულტურების, საკვები ბალახების, ბოსტნეულის, ვაზისა და ხეხილის სხვადასხვა ჯიშები. ბიოაგრონომიული ფეროვნების დაცვა გულისხმობს ადგილობრივ მცენარეულ და ცხოველთა გენეტიკური რესურსების დაცვას, აღდგენას და მდგრად გამოყენებას.

ბიომეცხოველეობა. ბიომეცხოველეობაში, ისევე, როგორც ბიომეცენარეობაში უპირატესობა ენიჭება ადგილობრივ ჯიშებს, რომლებიც ქვეყნის ბუნებრივი საკვებ-სავარგულების ათვისების თვალსაზრისით შეუცვლელია, რასაც დიდი მნიშვნელობა აქვს ისეთი მცირემიწიანი ქვეყნისათვის, როგორც საქართველო. ბიომეცხოველეობის დარგობრივი განვითარებისათვის ყურადსაღებია ცხოველთა მოშენების მეთოდების და მოვლა-შენახვის თანამედროვე ტექნოლოგიები, დაავადებათა პრევენცია და სამკურნალო ღონისძიებათა ჩატარება ბიოაგრონომიაში დაშვებული საშუალებებით. ბიომეცხოველეობის საკვანძო საკითხს წარმოადგენს ცხოველთა კვება, ბოსტაყების კვებითი ღირებულების გამოვლა და საკვები ულუფების შედგენა-განაგარიშება. ორგანული მეცხოველეობის ძირითადი პრინციპებია: ცხოველების კეთილდღეობა და ბუნების ეკოლოგიური მდგრადობის დაცვა.

ბიოაგრონომია და კანონმდებლობა. ბიოაგრონომია რეგულირდება საერთაშორისო (European Organic Regulations (EC) No 834/2007, 889/2008 და 1235/2008, IFOAM-ის ძირითადი სტანდარტები ბიოაგრონომიისა და გადამამუშავებისათვის) და ადგილობრივი კანონმდებლობით (საქართველოს მთავრობის 2013 წლის N 198 დადგენილება „ბიოაგრონომიის შესახებ“) და „გრინკავკაზუსის სტანდარტი“. ისინი განსაზღვრავენ ბიოაგრონომიის მართვის, ბიოპროდუქციის წარმოების, გადამამუშავების, ნიშნდების, ეტიკეტირების, დისტრიბუციის, რეალიზაციის, ასევე ნებაყოფლობითი სერტიფიკაციის წესსა და მასთან დაკავშირებულ ურთიერთობებს.

ბიოაგრონომიათა რიცხვი და მათ მიერ დაკავებული ფართობები ყოველწლიურად მატულობს და კიდევ უფრო სწრაფი ტემპით განვითარდება უახლოეს მომავალში. ბიოაგრონომია სოფლის მეურნეობის ხვალისდელი დღეა.

პრომეთეის მღვიმე

ნაბარავის მღვიმე

იბერიის მღვიმეები

საქართველო გამორჩეული და უნიკალური ბიომრავალფეროვნების მქონე ქვეყანაა. თითქმის ყველა კუთხეში გვხვდება ისეთი ბუნების ძეგლები, რომელიც მნახველებს აღაფრთოვანებს. განსაკუთრებით აღსანიშნავია იბერიის რეგიონი, რომელიც მდიდარია უნიკალური მღვიმეებით. მათ სანახავად, მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნიდან, ყოველწლიურად ათასობით ვიზიტორი ჩამოდის.

სათაფლია

სანუბრილია - ადმინისტრაციული შენობა

იბერიის მღვიმეების დაცული ტერიტორიები თვრამდ ბუნების ძეგლს მოიცავს:

- სათაფლია
- პრომეთეს მღვიმე
- ნავენახევის მღვიმე
- სანუბრილის მღვიმე
- თეთრა მღვიმე
- ხომელის მღვიმე
- ცუცხვათის მღვიმე
- ნაგარევის მღვიმე
- იაზრონის მღვიმე
- საკაუის მღვიმე
- სოლკოტას მღვიმე
- დიდელის მღვიმე
- მელაურის მღვიმე
- ბლერის მღვიმე
- ღლიანას მღვიმე
- გაბზარული ტბა
- მუხურას ჩანჩქერი
- წყალნითულას ხეობა

პრომეთეის მღვიმე

პრომეთეს მღვიმე 1984 წლის ივნისში აღმოაჩინეს თბილისის ვახუშტი ბაგრატიონის სახელობის გეოგრაფიის ინსტიტუტის სპელეოლოგიური ექსპედიციის დროს. დღესდღეობით მღვიმეში აღმოჩენილია 17 დარბაზი, თუმცა აქედან მხოლოდ 6 არის კეთილმოწყობილი. მღვიმეში არსებული ბილიკის სიგრძეა 1050 მეტრი, რომელიც ულამაზესი ტბით მთავრდება. პრომეთეს მღვიმე გამორჩეულია ექსტრემალური ტურებით, ვიზიტორებს საშუალება აქვთ ისარგებლონ სანაოსნო ტურით უნიკალურ კარსტულ მღვიმეში, ასევე შესაძლებელია მღვიმეში ყვინთვა.

სათაფლია

სათაფლია თავისი ისტორიულ-კულტურული მნიშვნელობის ძეგლებით თითოეულ სტუმარს, არაჩვეულებრივ სანახაობას სთავაზობს. სათაფლიის ნაკრძალი, დაწყებული პრეისტორიული ხანის (120 მილიონი წლის წინანდელი) დინოზავრების ნაკვალევიდან,

დამთავრებული კარსტული მღვიმეებით, ხაზს უსვამს საქართველოს ისტორიისა და ბუნების მრავალ ფენომენს. ნაკრძალში მოგზაურობისას, პირველი, რასაც შეხვდებით და გაეცნობით, ეს დინოზავრის ნაკვალევია. მსგავსი რამ მთელი მსოფლიოს მასშტაბით საკმაოდ იშვიათი და განსაკუთრებული მოვლენაა. მიწის ამ პატარა ნაკვეთზე აღმოჩენილია 120 მილიონი წლის წინანდელი 25 დინოზავრის 200-მდე სხვადასხვა ნაკვალევი. დადასტურებულია, რომ აქ ცხოვრობდა 7 განსხვავებული სახეობის დინოზავრი, მათ შორის: ტირანოზავნი, სტეროზავრი, იგუანოდონი და სხვა. სათაფლიის მღვიმიდან იმლება ულამაზესი ხედები იბერიის რეგიონზე.

ნავენახევის მღვიმე

ნავენახევის მღვიმე, სხვა მღვიმეებთან შედარებით, მცირე ზომისაა, მაგრამ განსხვავებული და ლამაზი ფორმის სტალაგმიტებით, სტალაგნატებით და სტალაქტიტებით გამოირჩევა. ნავენახევის მღვიმე 250 მეტრის სიგრძის ორსართულიანი და ოთხდარბაზიანი მღვიმეა. მღვიმეს გასასვლელი არ აქვს - ამოკეტილია სტალაგნატით, რომლის სისქე 7 მეტრია.

სანუბრილიის მღვიმე

პრომეთეის მღვიმა

მღვიმის ტურისტული ინფრასტრუქტურის მონაცობა ჯერ კიდევ მიმდინარეობს, რომლის დასრულების შედეგად, სიცოცხლე დაუბრუნდება ერთ-ერთ უნიკალურ მღვიმეს საქართველოში - თავის დროზე საკმაოდ პოპულარულ ტურისტულ ობიექტს.

სანურბლიას მღვიმა

სანურბლიას მღვიმე გამოირჩევა უნიკალური მიკროკლიმატით. სანურბლიას მღვიმის ბუნების ძეგლი არის პირველი და ერთადერთი ბუნებრივი სპელეოგამაჯანსაღებელი ობიექტი კავკასიის რეგიონში. მსგავსი მღვიმეები უკვე მრავალი წელია მსოფლიოს და განსაკუთრებით ევროპის ქვეყნებში გამოიყენება როგორც გამაჯანსაღებელი ობიექტები სუნთქვის დაავადებების მქონე პაციენტებისთვის სანურბლიას მღვიმის გამოყენება შესაძლებელია ბრონქიალური ასთმის, რევმატიზმის და კლინიკური იმუნოლოგიური დაავადებების სამკურნალოდ.

სათაფლია

სანურბლიის მღვიმა

პრომეთეის მღვიმა

სანურბლიის მღვიმა

კახეთის რეგიონის სამელიორაციო ინფრასტრუქტურული პროექტები

შპს „საქართველოს მელიორაცია“ ლაგოდების და საგარეჯოს მუნიციპალიტეტებში ინფრასტრუქტურულ სარეაბილიტაციო პროექტებს ახორციელებს.

ესენია: ლაგოდების და ქვემო სამგორის სარწყავი სისტემების რეაბილიტაცია.

ლაგოდების სარწყავი სისტემის მაგისტრალური არხის მონაკვეთზე მიმდინარე სამუშაოების შედეგად, არხის სათავე ნაგებობა და 600 მეტრიანი მონაკვეთი ეწყობა. პროექტის დასრულების შემდეგ, მწყობრში მოყვანილი სამელიორაციო ინფრასტრუქტურა მუნიციპალიტეტის 300 ჰექტარი სასოფლო-სამეურნეო სავარგულის მორწყვას უზრუნველყოფს.

ქვემო სამგორის მარჯვენა მაგისტრალური არხის ერთ-ერთი წყალგამანაწილებელზე მიმდინარე სამუშაოების შედეგად, არხი დანალექისა და ქვა-ღორღისგან გაიწმინდა. არხის მიმდებარედ, 3 000 მეტრი სიგრძის საექსპლუატაციო გზა მოეწყო. კეთილმოწყობილი ინფრასტრუქტურა საგარეჯოს მუნიციპალიტეტის 400 ჰექტარ მიწის ფართობზე უზრუნველყოფს სარწყავი წყლის ეფექტიან მიწოდებას.

ბოლო 6 წლის განმავლობაში, კახეთის რეგიონში დასრულდა სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის 53 სარეაბილიტაციო პროექტი. გაიწმინდა და მოწესრიგდა 1280 კმ სამელიორაციო არხი. შეკეთდა 8 სათავე ნაგებობა, 2 სატუმბო სადგური და 2 499 ერთეული ჰიდროტექნიკური ნაგებობა.

მერეკრძელა-კაპროვანის მასივის დამშრობი სისტემის რეაბილიტაცია

ოზურგეთის მუნიციპალიტეტში, მერეკრძელა-კაპროვანის მასივის დამშრობი სისტემის მაგისტრალური არხების, სისტემასთან არსებული ჰიდროტექნიკური ნაგებობების და სატუმბო სადგურის აღდგენა-რეაბილიტაცია მიმდინარეობს. სამუშაოები, რომელიც დამშრობი სისტემის მაგისტრალური არხის 4 კილომეტრიან წყალგამყვან მონაკვეთს უტარდება, ჭარბწელიანობისგან დაიცავს სოფელ ნატანების 640 ჰექტარ მიწის ფართობს.

პროექტი ასევე ითვალისწინებს მერეკრძელა-კაპროვანის სატუმბო სადგურის აღდგენა-რეკონსტრუქციას და სადგურის ელექტრომომარაგებით უზრუნველყოფას. რეაბილიტირდება მერეკრძელა-კაპროვანის მასივის დამშრობი სისტემის ჰიდროტექნიკური ნაგებობები და კეთილმოწყობა ტერიტორია.

შიდა ქართლის რეგიონში ვაშლის ახალი ბაღი გაშენდა

„ერთიანი აგროპროექტის“ ფარგლებში, პროექტის „დანერგე მომავალი“ ბენეფიციარმა, კოოპერატივმა „აგრობიზნეს ჯგუფმა“ 20 ჰა მიწის ფართობზე ვაშლის ახალი ბაღი გააშენა. ხეხილის ბაღი გორის რაიონის სოფელ ფხვინისში მდებარეობს. პროექტის „დანერგე მომავალი“ მენეჯერმა, მარიამ მეკოშვიძემ, შიდა-ქართლის გუბერნატორის მოადგილესთან, სიმონ გულედანთან და ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლებთან ერთად, კოოპერატივის ვაშლის ბაღი დაათვალიერა.

ბენეფიციარი პროექტში 2015 წელს ჩაერთო და ბაღის გაშენებისა და სარწყავი სისტემების მოწყობისთვის 99,063 ლარის ოდენობის სახელმწიფო დაფინანსება მიიღო, აქედან, 58,800 ლარი ნერგებისთვის, ხოლო 40,263 ლარი - წვეთოვანი სისტემებისთვის. ჯამურმა ინვესტიციამ 164,526 ლარი შეადგინა. აღსანიშნავია ის ფაქტიც, რომ კომპანია წელს ვაშლის პირველ მოსავალს ელოდება.

2018 წლის 31 ივლისის მდგომარეობით, პროექტის „დანერგე მომავალი“ ფარგლებში, საქართველოს მასშტაბით, დაფინანსებულია ხეხილის ახალი ბაღების გაშენება 5,546 ჰექტარზე; სახელმწიფო დაფინანსების

მოცულობა 29,304,613 მილიონ ლარს შეადგენს. აქედან, შიდა-ქართლის რეგიონში დაფინანსებულია ხეხილის ბაღების გაშენება 1,674 ჰა მიწის ფართობზე.

სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო ახორციელებს „ერთიანი აგროპროექტს“, რომელიც გათვლილია გრძელვადიან განვითარებაზე და მისი მიზანია ისეთი გარემოს შექმნა, რომელიც ხელს შეუწყობს სოფლის მეურნეობაში კონკურენტუნარიანობის ამაღლებას, მაღალხარისხიანი პროდუქციის წარმოების სტაბილურ ზრდას, სურსათის უვნებლობის საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვას.

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი „ახალი პროდუქტი“ წარმოების გაფართოებას გეგმავს

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივის „ახალი პროდუქტი“ რძის გადამამუშავებელი საწარმო „რძის მწარმოებელი სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერის“ სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში მოქმედებს.

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი „ახალი პროდუქტი“ მარტვილის მუნიციპალიტეტის 5 სოფლიდან (ლესხინდრაო, ნაჯახაო, ონოღია, ვედიდარი, ბანძა) 62 ადგილობრივ ფერმერს აერთიანებს. მათ საკუთრებაში არსებული ფურების რაოდენობა 475 სულს შეადგენს.

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივს, „რძის მწარმოებელი სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერის სახელმწიფო პროგრამის“ ფარგლებში, რძის მიმღებ-გადამამუშავებელი აღჭურვილობა და ნედლი რძის კონტროლის სავსე ლაბორატორიული ხელსაწყოები გადაეცა. მათ ასევე მიიღეს მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის ჯიშობრივი გაუმჯობესებისა და პროდუქტიულობის ამაღლების მიზნით, ხელოვნური განაყოფიერებისათვის საჭირო აღჭურვილობა.

„კოოპერაციულ საწარმოში დღიურად 1,5 ტონა რძეს გადაამუშავებთ. ვამზადებთ სულგუნსა და იმერულ ყველს, ვგეგმავთ წარმოების გაფართოებას და ახალი პროდუქტების დამატებას“, - აცხადებს სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივის „ახალი პროდუქტი“ დირექტორი მიხეილ კორთხოზია.

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი „ახალი პროდუქტი“ ასევე ჩართულია სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების ევროპის სამეზობლო (ENPARD) პროგრამაში.

„რძის მწარმოებელი სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერის სახელმწიფო პროგრამის“ ფარგლებში, მიმდინარე წელს საქართველოს 8 რეგიონში, დაგეგმილია სხვადასხვა სიმძლავრის 13 კოოპერაციული საწარმო აშენება.

„რძის მწარმოებელი სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერის სახელმწიფო პროგრამა“ მიზანად ისახავს თანამედროვე ტექნოლოგიებით აღჭურვილი ნედლი რძის მიმღებ-გადამამუშავებელი კოოპერაციული საწარმოების შექმნის სტიმულირებას.

ხილის გადამამუშავებელი ახალი საწარმო ამოქმედდა

თელავის მუნიციპალიტეტში ხილის გადამამუშავებელი ახალი საწარმო ამოქმედდა. თანამედროვე სტანდარტებით აღჭურვილი საწარმო, შპს „აჩინებული“, სახელმწიფოს დახმარებით, „ერთიანი აგროპროექტის“ ფარგლებში შეიქმნა. ფინანსური მხარდაჭერა „სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების თანადაფინანსების პროექტის“ ფარგლებში მოხდა. საწარმოში, ჯამურად, 2, 500, 000 ლარის ინვესტიცია განხორციელდა, აქედან, 975, 402 ლარი შეღავათიანი აგროკრედიტი, ხოლო 632, 835 ლარი სახელმწიფოს მიერ გაცემული გრანტი.

საწარმო გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა, კახეთის რეგიონის გუბერნატორთან, ირაკლი ქადაგიშვილთან ერთად გახსნა. საწარმოში,

წელიწადში 500,000 ლიტრზე მეტი სხვადასხვა სახეობის ხილის წვენის წარმოება იგეგმება. პროდუქციის რეალიზაცია, პირველ ეტაპზე, ადგილობრივ ბაზარზე მოხდება. სამომავლოდ იგეგმება ექსპორტზე გატანაც. საწარმოში მუდმივად 25 ადამიანი დასაქმებული, ხოლო სეზონურად, 8-10 ადამიანი ემატება. 2018 წლის ბოლოსთვის, კომპანიაში, სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტოს მხარდაჭერით, სურსათის უვნებლობის საერთაშორისო სტანდარტი - ISO 22 000 დაინერგება.

სახელმწიფოს ფინანსურმა მხარდაჭერამ მენარმეებს წარმოების განვითარება-გაფართოებისთვის დამატებითი ბიძგი მისცა. 2013 წლიდან დღემდე, სახელმწიფოს დახმარებით, „ერთიანი აგროპროექტის“ ფარგლებში, 173 ახალი საწარმო დაფინანსდა. აქედან, კახეთის რეგიონში 57 ახალი საწარმო შეიქმნა.

ალპურ ზონაში წარმოებული ყველი

ფერმერმა რამაზ გოგოლაძემ ალპურ ზონაში, ტაბანჯურის მიმდებარე სოფელ ჭირახულაში, რძის გადამამუშავებელი საწარმო, შპს „ალპური“ დააფუძნა. „ერთიანი აგროპროექტის“ ფარგლებში, მან სახელმწიფოსაგან, გრანტის სახით, 130 ათასი დოლარი მიიღო, ასევე ისარგებლა შეღავათიანი აგროკრედიტით, 160 ათასი დოლარის ოდენობით. დასაქმებული ყავს 20 ადგილობრივი.

„თავდაპირველად იყო მხოლოდ იდეა, რომელიც წარმატებულ ბიზნესად „ერთიანი აგროპროექტის“ დახმარებით იქცა. მხარდაჭერის გარეშე რძის გადამამუშავებელ საწარმოს ვერ შევქმნიდით. დღეს გამართული საწარმო გვაქვს; ახლომდებარე სოფლებიდან ვყიდულობთ რძეს და რამდენიმე სახეობის ქართულ ყველს ვანარმოებთ. ეს არის 100%-ით ქართული, ნატურალური პროდუქტი. ვამაყობთ იმით, რომ რეგიონში არსებული რესურსის გამოყენება შევძელით, რისთვისაც პროექტების მართვის სააგენტომ მნიშვნელოვანი მხარდაჭერა გაგვინია; დანადგარები სწორედ პროექტის ფარგლებში შევიძინეთ. პირველად, სპეციალურად ჩვენთვის, გაკეთდა სულგუნის დასამზადებლად საჭირო ავტომატიზებული ქვაბი, რითაც მაღალი ხარისხის პროდუქტს ვანარმოებთ. პროდუქტს, ამ ეტაპზე, მხოლოდ ადგილობრივ სუპერმარკეტებში ვყიდით. სამომავლოდ დიდი გეგმები გვაქვს, უახლოეს მომავალში დავენერგავთ HACCP-ის საერთაშორისო სტანდარტს, რომლის დირექტორების 30%-ს ასევე სააგენტო დაგვიფინანსებს“, - განაცხადა რამაზ გოგოლაძემ.

მეფრინველეობის კომპლექსი გარდაბნის რაიონში

შპს „საბუღარას“ ისტორია უჩვეულოდ დაიწყო. 2004 წელს, თამაზ ხითარიშვილმა თურქეთში არსებული ერთ-ერთი მეფრინველეობის ფაბრიკიდან საქართველოში ერთი ყუთი საინკუბაციო კვერცხი ჩამოიტანა. კვერცხების გამოსაჩეკად ნაცნობს ანდო, ხოლო წინილები იმ ახლობლებს და ნათესავებს დაურთო, რომლებსაც გამოზრდის საშუალება ჰქონდათ. მან ამ ნაბიჯით სამეგობროში ფრინველის ხორცის და კვერცხის დეფიციტის პრობლემა გადაჭრა. სოხუმიდან დევნილი მშენებლისთვის შედეგი იმდენად მოულოდნელი იყო, რომ გადაწყვიტა ამ საქმით სერიოზულად დაკავებულიყო.

2006 წლიდან, პირველად საქართველოში, თამაზ ხითარიშვილმა მეფრინველეობის სანაშენე და სადედე მეურნეობის (ბროილერის რეპროდუქტოლოგის) შექმნა დაიწყო, რომლის ანალოგი როგორც საბჭოთა, ასევე მის შემდგომ პერიოდში ქვეყანაში არ არსებობდა და ქართული ბაზარი მთლიანად იმპორტზე იყო დამოკიდებული.

ამჟამად შპს „საბუღარა“ ერთ-ერთი ლიდერია აღნიშნულ დარგში, მხოლოდ გასულ წელს, კომპანიამ ერთ მილიონზე მეტი ფრინველის წინილი და კვერცხი გაიტანა ექსპორტზე. დროთა განმავლობაში, ამ მიმართულებით სხვა ქართული კომპანიებიც დაინტერესდნენ და წელ-წელა საქართველო იმპორტიორიდან ექსპორტიორ ქვეყნად ჩამოყალიბდა.

2014 წელს, კომპანიამ, „ერთიანი აგროპროექტის“ ფარგლებში, შეღავათიანი აგროკრედიტით ისარგებლა და ბიზნესის გაფართოებისთვის 535,000 აშშ დოლარი მიიღო, რამაც დაგროვილი გამოცდილების ეფექტიანად გამოყენების ახალი საშუალება გააჩინა.

სამი წლის დაუდალავი შრომის შედეგად, მთლიანად შეიცვალა უკეთესობისკენ ქართული ფრინველის გენეტიკა, როგორც მეხორცეული, ასევე მეკვერცხეული მიმართულებით. საწარმო მუშაობს თავისუფალი გამწვებელი ფრინველის პრინციპით, გააჩნია საკუთარი ინკუბატორი, კვების საამქრო, სამაცივრო მეურნეობა და ვეტერინარული ლაბორატორია.

როგორც თამაზ ხითარიშვილი აღნიშნავს, შეღავათიანი აგროკრედიტი იყო ის ბიძგი, რომლის დახმარებითაც მან ბიზნესის გაძლიერება შეძლო.

აგროწარმოების ხელშეწყობის პროგრამამ ფერმერებს დაამატებითი სტიმული მისცა

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს პროექტების მართვის სააგენტო აგროპროექტის მხარდაჭერის სახელმწიფო პროექტების განხორციელებას აგრძელებს. „ერთიანი აგროპროექტის“ ფარგლებში მიმდინარე და დაგეგმილი არაერთი პროექტის მიზანია სოფლის მეურნეობის დარგში კონკურენტუნარიანობის ამაღლება, მაღალხარისხიანი პროდუქციის წარმოების ზრდა, სურსათის უვნებლობის საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვა.

აგროწარმოების ხელშეწყობის პროექტის ფარგლებში ბენეფიციარებისთვის თანადაფინანსება 2 მიმართულებით გაიკვმა, პირველადი წარმოების კომპონენტი და გადამამუშავებელი საწარმოების კომპონენტი; სახელმწიფო გრანტი შეადგენს 40%-ს, ხოლო ბენეფიციარის თანამონაწილეობა 60%-ს.

„აგროწარმოების ხელშეწყობის პროგრამის“ ბენეფიციარმა, შალვა ბოსიკაშვილმა, მარნეულის რაიონის სოფელ შაუმიანში 3 ჰა მიწის ფართობზე არსებული მეურნეობისთვის, ახალი ტრაქტორისა და სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის შესაძენად, 14,720 ლარის დაფინანსება მიიღო. მას ამ ფართობზე მაცივრის ბაღი აქვს გაშენებული.

„გაზაფხულზე პირველი ნერგები დავრგეთ. პარალელურად, მცირე სათბურის მშენებლობაც დავიწყეთ. ჩვენი იდეის ხორცშესხმა დახმარების გარეშე შეუძლებელი იქნებოდა. პროექტმა გაცილებით მეტი მოგვცა, ვიდრე ამას წარმოდგენა შეგვიძლო; მოტივირებულმა ადგილობრივმა ფერმერებმა ახალი ბაღების გაშენება დაიწყეს. ჩემი ნაკვეთის გარშემო, 11 ჰა ტერიტორიაზე, სხვებმაც გააშენეს ხეხილი, ხალხს სტიმული მიეცა“, - აღნიშნავს შალვა ბოსიკაშვილი.

სამეგრელოში თხილის საშრობი ახალი საწარმო გაიხსნა

ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის სოფელ ნაცატეში თხილის საშრობი და სასაწყობე ახალი საწარმო გაიხსნა, რომელიც არსებული სიმძლავრით 600-ზე მეტი ფერმერის მომსახურებაზეა გათვლილი. საწარმოში 1000 ტონა თხილის გამოშრობა და 500 ტონა პროდუქციის დასაწყობებაა შესაძლებელი.

ახალი საწარმო აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) საქართველოს

„აგროწარმოების ხელშეწყობის პროგრამის“ ბენეფიციარმა, გიორგი ტალახაძემ, ქარელის მუნიციპალიტეტის სოფელ ცერონისში სასათბურე მეურნეობა მოაწყო. მეურნეობის მოსაწყობად სულ 47 740 ლარის ინვესტიცია განხორციელდა, აქედან, 19 096 ლარი ფერმერმა გრანტის სახით მიიღო, რომელიც გათბობის სისტემების შესაძენად გამოიყოს. გათბობის სისტემის დამონტაჟების შემდეგ, სასათბურე მეურნეობაში 20 ტონამდე ბოსტნეულის მოყვანა არის შესაძლებელი.

„წელს დავიწყეთ სოფლის მეურნეობის მიმართულებით პირველი ნაბიჯების გადადგმა. სახელმწიფოს მხრიდან მხარდაჭერა ჩვენთვის ძალიან მნიშვნელოვანია იყო. ამ მხარდაჭერამ საშუალება მოგვცა თანამედროვე გათბობის სისტემები მოგვეყვო, რაც სათბურის ეფექტიანობას ერთობრად ზრდის. მომავალში საქმიანობის გაფართოებას კიდევ ვგეგმავთ“, - აცხადებს გიორგი ტალახაძე.

აგროწარმოების ხელშეწყობის პროგრამის დაწყებიდან დღემდე, 310 პროექტია მხარდაჭერილი, ჯამური ინვესტიციით 13,977,513 ლარი, ხოლო სახელმწიფოს მხრიდან თანადაფინანსების მოცულობა 5,555,628 ლარს შეადგენს.

ველოს თხილის სექტორის განვითარების პროექტის (G-HIP) საქართველოს თხილის მწარმოებელთა ასოციაციის და „აგრიტორჯია-ფერეროს“ თანადაფინანსებით დაფუძნდა. საწარმოს გახსნას გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე იური ნოზაძე, აშშ-ის ელჩის მოვალეობის შემსრულებელი ელიზაბეთ რუდი, აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს მისიის დირექტორი პიტერ ვიბლერი ესწრებოდნენ.

იური ნოზაძემ ხაზი გაუსვა თხილის სექტორის პრიორიტეტულობას და განაცხადა, რომ ასეთი საწარმოების გახსნა დარგის განვითარებისთვის კიდევ ერთი წინგადადგმული ნაბიჯია. აშშ-ის ელჩის მოვალეობის შემსრულებელმა ელიზაბეთ რუდმა აღნიშნა, რომ ეს არის საერთაშორისო ორგანიზაციების, კერძო სექტორის და სახელმწიფოს თანამშრომლობის წარმატებული მაგალითი.

ნახანძრავი ტყის განხორციელების სამუშაოები სოფელ დაბაში

ბორჯომის ხეობაში, სოფელ დაბაში, 2008 და 2017 წლის აგვისტოს თვეში, ხანძრით დაზიანებული ტყის აღდგენითი სამუშაოები მიმდინარე წელს იწყება.

პროექტის განხორციელებამდე ტყის მასივში განმეორებითი სამუშაოები მიმდინარეობდა, საიდანაც, ძირითადად, ხანძრით დაზიანებული და ძირნაყარი ხეების გამოტანა მოხდა. პერიმეტრზე ღობის მთლიანობის აღდგენის, ასევე, ხანძარსაწინააღმდეგო ბილიკების შეკეთება-განმეორება განხორციელდა.

ხანძრის პერიმეტრი 943 ჰა-ს შეადგენს. აქედან, უმეტესი ნაწილი, 2008 წელს (აგვისტოს მოვლენების დროს) დაზიანებული ტერიტორიაა. პირველ ეტაპზე (2018-2019 წლები) აღდგენას ექვემდებარება 250 ჰა ფართობი. აქედან,

2018 წლის სექტემბრიდან დაიწყება ნერგების დარგვისა და თესვის სამუშაოები. ტყის აღდგენა განხორციელდება 144 ჰა ფართობზე, დარგული იქნება 400 000-მდე ნერგი. წინა წლების პრაქტიკის მსგავსად, დასაქმდება ადგილობრივი მოსახლეობა.

ტყის აღდგენის პროექტის ძირითადი მიზანი ხეობაში პირვანდელი ტყის ეკოსისტემის აღდგენაა, რისთვისაც მხოლოდ ადგილობრივი, სტანდარტული ნერგი გამოიყენება. ფოთლოვანი და წიწვოვანი ტყის შემქმნელი სახეობის ნერგების გამოყვანა ეროვნული სატყეო სააგენტოს სანერგეებში ხდება, რომლებიც იმავე ზონაშია მოწყობილი. ტყის აღდგენისთვის ეროვნულ საშენ მუშაოებში გამოყვანილი კონტეინერული ნერგის გამოყენებაც ხდება

ხანძრით დაზიანებული ტყის აღდგენის პროცესში კერძო სექტორის და სამოქალაქო საზოგადოების ჩართულობა უმნიშვნელოვანესია.

თბილისი ბანკი იყო ერთ-ერთი პირველი კომპანია, რომელიც დაზიანებული ტყის მასივის განახლების ღონისძიებებში ჩართვის ინიციატივით გამოვიდა.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, თბილისი ბანკს, ეროვნულ სატყეო სააგენტოსა და ეროვნულ საშენ მუშაოებს შორის თანამშრომლობის მემორანდუმი გაფორმდა, რომლის თანახმად, თბილისი ბანკი 2017 წელს ბორჯომში გაჩენილი ხანძრის შედეგად გადამწვარი ტყის 10 ჰექტარს სრულად ადადგენს. 2018 წლის ბოლომდე თბილისი ბანკის ინიციატივით ტერიტორიაზე ჯამში 17 500 კავკასიური ფიჭვი დაირგვება, რომელიც ეროვნულ საშენ მუშაოებშია გამოყვანილი. ტერიტორიაზე სამუშაოები შეტყვევ-სპეციალისტების ზედამხედველობით განხორციელდება.

მემორანდუმს ხელი გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ იური ნობაძემ, TBC ბანკის გენერალური დირექტორის მოადგილემ ნიკოლოზ ქურდიანმა და ეროვნული სატყეო სააგენტოსა და ეროვნული საშენ მუშაოების ხელმძღვანელებმა მოაწერეს.

ტყის აღდგენის პროექტის ძირითადი მიზანი ხეობაში პირვანდელი ტყის ეკოსისტემის აღდგენაა, რისთვისაც მხოლოდ ადგილობრივი, სტანდარტული ნერგი გამოიყენება. ფოთლოვანი და წიწვოვანი ტყის შემქმნელი სახეობის ნერგების გამოყვანა ეროვნული სატყეო სააგენტოს სანერგეებში ხდება, რომლებიც იმავე ზონაშია მოწყობილი. ტყის აღდგენისთვის ეროვნულ საშენ მუშაოებში გამოყვანილი კონტეინერული ნერგის გამოყენებაც ხდება.

გადაიწყა უნივერსალური ნადირობის სეზონი 2018 წლის 18 აპრილს და 01 მაისამდე გაგრძელდება

სეზონი **153**

ნადირობისას აუცილებელია იცოდეთ: ნადირობისათვის საჭირო დოკუმენტები

გადამფრენ ფრინველებზე ნადირობის მსურველებმა, ნადირობისას, თან უნდა იქონიონ გარემოდან გადამფრენი ფრინველების ამოღებაზე დაწესებული მოსაკრებლის (10 ლარი) გადახდის დამადასტურებელი ქვითარი (დედანი) და საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს შესაბამისი ორგანოს მიერ გაცემული შესაბამისი სანადირო თოფის შენახვისა და ტარების უფლების დამადასტურებელი დოკუმენტი.

მოსაკრებლის გადახდა შესაძლებელია საქართველოს ნებისმიერ ბანკში, მიმღების ბანკი: სახელმწიფო ხაზინა, ბანკის კოდი: 220 101 222, ანგარიშის ნომერი: №200122900, ბიუჯეტის შემოსულობების სახის განმსაზღვრელი სახაზინო კოდი: 3033.

განმარტება მოსაკრებლის გადახდისათვის: ბიუჯეტის შემოსულობების სახის განმსაზღვრელი სახაზინო კოდი 3033 წარმოადგენს 9 ნიშნის კოდის ბოლო ოთხ ციფრს, რომელიც უცვლელია (ერთი და იგივე ყველა თვითმმართველი ერთეულისათვის - ქალაქი, რაიონი). 9 ნიშნის

კოდის პირველი ციფრი არის 3, რომელიც ასევე უცვლელია და ნიშნავს ამკრეფის კოდს, ამ შემთხვევაში არასაგადასახადო შემოსულობებს. ხოლო შუა 4 ციფრი სხვა და სხვა იმ თვითმმართველი ერთეულის შესაბამისად (ქალაქი, მუნიციპალიტეტი), სადაც ნარმობებს თანხის გადახდა. ზოგადად კოდი ასე გამოიყურება: 3 XXXX 3033. მაგალითად: თბილისისათვის ბიუჯეტის შემოსულობების სახის განმსაზღვრელი სახაზინო კოდი: 3 0077 3033; ახმეტისათვის 3 0054 3033; რუსთა-ვისათვის 3 0006 3033; ქუთაისისთვის 3 0018 3033, ლენტეხისათვის 3 0031 3033 და ა.შ.

2018-2019 წლების ნადირობის სეზონისთვის, ნადირობისათვის დაშვებულ გადამფრენ ფრინველთა სახეობების ჩამონათვალი, ნადირობის ვადები და დღიური ლიმიტები, ნადირობის ადგილების მიხედვით გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შესაბამისი სამსახურის მიერ განისაზღვრა.

ნადირობისათვის დაშვებული გადამფრენი ფრინველების სახეობების ჩამონათვალი, ნადირობის ვადები და დღიური ლიმიტები, ნადირობის ადგილების მიხედვით, ასევე

განსაზღვრულია გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შესაბამისი სამსახურის მიერ.

სიხლე 2018-2019 წლების სანადირო სეზონისთვის!

გთხოვთ გაითვალისწინოთ, რომ ფრინველებზე: ჩიხუხა, მწყერი, ქედანი, გარეული მტრედი, გულიო (გვიძინი), ჩვეულებრივი გვრიტი, დალდა და ჩიხუხელა (გარშენი) ახალქალაქის, ახალციხის, ნინოწმინდის, წალკის, დმანისის, დემთისა და თანეთის მუნიციპალიტეტების ტერიტორიაზე ზემოთ მოცემული იმავე დღიური ლიმიტებით ნადირობა ნებადართულია 2018 წლის 1 სექტემბრიდან 15 თებერვლამდე!

ნადირობა აკრძალულია:

სახელმწიფო ნაკრძალებში და ეროვნულ პარკებში და მათ გარშემო 500-მეტრიან ზონაში, ასევე საქართველოს ქალაქების ადმინისტრაციულ საზღვრებში.

ნადირობის აკრძალული მეთოდები:

მცენარეული საფარის დაწვა; გარეულ ფრინველთა კვერცხის შეგროვება და გაყიდვა;

ცხოველთა ბუდეების, ბუნაგების, საცხოვრებელი ადგილების მოშლა ან განადგურება;

ცხოველთა მასობრივი მოპოვების საშუალებებით - ყოველგვარი კუსტარული ან ქარხნული წესით დამზადებული ბადებით, ხაფანგებით, მარყუევებით, აგრეთვე ორმობით, სარეგავებით (სარეგაველებით), ხმოვანი სიგნალების გამოყენებით ელექტრონული (მათ შორის, ავტონომიურ კვების წყაროზე მომუშავე) მონაცემების მუშაობით ფრინველის მოზიდვა, სანამლაკით, სანადირო იარაღზე დამონტაჟებული რეფლექტორებით, ასაფეთქებელი საშუალებების გამოყენებით, თოფებისა და სხვა თვითმსროლელი იარაღების დაგუშავება;

ნადირობა და/ან ცხოველთა მოპოვება (დაჭერა) თვითმფრინავიდან, ვერტმფრენიდან, ავტომობილიდან, მოტოციკლიდან, კატარღებიდან, ძრავიანი ნავებიდან და სხვა მოტორიანი სატრანსპორტო საშუალებებიდან, მათ შორის, დამით განათებული ფარებისა და პროექტორების მეშვეობით, ცხოველთა დევნა სატრანსპორტო საშუალებებით, წყალმცურავ ფრინველებზე ნადირობა ძრავამოთრთველი მოტორიანი ნავებიდან და კატერებიდან (მოპოვება დევნით), ასევე ნადირობა დამის ცეცხლის დანთებით;

სტიქიური უბედურებების (წყალდიდობა, ხანძარი, დიდი თოვლი და სხვა) დროს დაუძლეველი ცხოველების მოპოვება, აგრეთვე მათზე ნადირობა წყალში გადასვლისას ან სხვა დაბრკოლებების გადალახვისას, მათ შორის, სტიქიური უბედურებისაგან თავის დაღწევის დროს.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის თანამშრომლების მიერ ნადირობის სეზონის გახსნის შემდგომ, უკანონო ნადირობისა და ნადირობისთვის აკრძალული იარაღების გამოყენების 200-მდე ფაქტი გამოვლინდა. დეპარტამენტის თანამშრომლებმა 18 აგვისტოს შემდეგ 150-მდე ხმოვანი სიგნალების გამოყენებით ელექტრონული მონაცემების ე.წ. „მანოკი“ ამოიღეს, რომლითაც მოქალაქეების მიერ ხდებოდა გადამფრენი ფრინველების მოზიდვა და შემდეგ მათზე ნადირობა. ხმოვანი სიგნალების გამოყენებით ელექტრონული მონაცემების მეშვეობით გადამფრენი ფრინველებზე ნადირობა აკრძალულია, ვინაიდან „მანოკი“ არის ფრინველების მასობრივი განადგურების საშუალება. გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი გააგრძელებს მკაცრ კონტროლს უკანონო ნადირობის მიმართულებით, მთელი სეზონის განმავლობაში და მოუწოდებს მონადირეებს, არ გამოიყენონ ნადირობისთვის აკრძალული იარაღები.